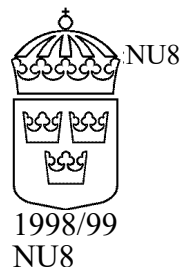

Näringsutskottets betänkande

1998/99:NU8

Vissa energipolitiska frågor

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels 17 motioner från allmänna motionstiden med yrkanden om vissa energipolitiska frågor,

dels en motion som väckts med anledning av proposition 1997/98:159 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el, m.m.

Upplysningar i ärendet har inför utskottet lämnats av företrädare för Statens energimyndighet. Vidare har en skrivelse inkommit.

Sammanfattning

I betänkandet avstyrks samtliga motioner. Under avsnittet om energipolitikens riktlinjer framhåller utskottet att energiomställningen är nödvändig för att åstadkomma en hållbar utveckling och tillväxt. Målsättningen är att successivt föra oss ut ur beroendet av uran- och fossilbränslebaserad energiproduktion och att ett nytt energisystem skall grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor samt på en effektiv energianvändning. Utskottet påminner om att staten avsätter betydande resurser i ett energiomställningsprogram i syfte att nå dessa mål. Det erinras om att 1997 års energipolitiska beslut innebär att omställningen till en mer ekologiskt hållbar produktion av el skall ske på sådant sätt att svensk industri och samhällslivet i övrigt tillförsäkras el till internationellt konkurrenskraftiga priser.

I en reservation (m, fp) betonas energipolitikens strategiska roll för att nå övergripande mål som konkurrenskraft, god miljö och välfärd. Beslutet om en förtida kärnkraftsavveckling anses vara illa underbyggt, och reservanterna känner stor oro för inriktningen på energipolitiken som man menar kan komma att skada Sverige som industrination. Det anförs att avställningen av kärnkraftsreaktorer kommer att medföra ett försämrat konkurrensläge för den elintensiva industrin och skapa negativa effekter för de olika regioner som är starkt beroende av denna industri. Riksdagsbesluten om en förtida kärnkraftsavveckling och införandet av lagen om kärnkraftens avveckling måste därför upphävas, lyder budskapet.

Företrädarna för Kristdemokraterna anför även de att en ny energipolitik bör utarbetas. Långsiktigt skall, sägs det, Sveriges energiförsörjning baseras

på inhemska förnybara energikällor och bränslen. Strävan skall vara att möjliggöra en successiv avveckling av kärnkraftsreaktorer genom elsparande och nyproduktion av el från förnybara energikällor. Eleffektivisering och utveckling av förnybar elproduktion skall på sikt göra kärnkraft obehövlig, liksom energisystem som bygger på fossila bränslen.

Även företrädaren för Miljöpartiet förordar i en reservation en annan inriktning på energipolitiken. Här sägs att energisystemet måste genomgå en total omställning som innebär att kärnkraften slutgiltigt är avvecklad till år 2010 och att elproduktionen sker med förnybara energislag. Under de närmaste fem åren bör minst tre kärnkraftsreaktorer stängas, samtidigt som koldioxidutsläppen från energisektorn skall minska. Målsättningen skall vara att minska användningen av fossila bränslen med minst 80 %.

I en annan del av betänkandet konstaterar utskottet att även om naturgasen är det minst miljöstörande fossila bränslet är det inte aktuellt med en storskalig introduktion av naturgas eller en ny naturgasledning genom Sverige. Däremot kan det befintliga naturgasnätet utnyttjas effektivare. I en reservation (m, kd, fp, mp) anfördes att alla planer på en storskalig introduktion av naturgas måste avvisas; en sådan ökad användning av naturgasen skulle leda till en väsentlig ökning av koldioxidutsläppen och omintetgöra koldioxidmålet.

I fråga om nätavgifternas storlek välkomnar utskottet det utvecklingsarbete som har initierats hos Energimyndigheten i syfte att förbättra metodiken för uppföljning och kontroll av nätföretagen. Samtidigt konstateras att det måste ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder om utvecklingen så föranleder. I en reservation (m, kd, fp) riktas kritik mot att den kontroll av nätverksamheten som har utövats av nätmyndigheten inte har varit, eller är, tillräcklig. Den bristande tillsynen har lett till att alltför många kundkategorier fått betala oskäligt höga nätavgifter, lyder omdömet i reservationen.

I övrigt behandlas i betänkandet – med reservationer (m, kd, fp; c, mp; mp) – effekterna av avveckling av Barsebäcksverket, det s.k. tankeförbudet i kärntekniklagen, miljöpåverkan av en ökad bibränsleanvändning och den statliga styrningen av Vattenfall AB. Slutligen avstyrks ett motionsyrkande om att kärnkraftsreaktorerna skall vara avstängda i samband med årsskiftet 1999/2000. Detta yrkande får stöd i en reservation (mp).

Motionerna

De motioner från *allmänna motionstiden* som behandlas här är följande:

1998/99: MJ605 av Tuve Skånberg m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandet (9) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energiforskning vad gäller demonstrationsanläggningar för att i full skala pröva förgasningsteknik, solceller respektive värmepumpsteknik.

1998/99: MJ749 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandet (9) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kärnkraftens avveckling.

1998/99:MJ803 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandet (6) att riksdagen hos regeringen begär en miljökonsekvensbeskrivning för avvecklingen av Barsebäck.

1998/99:N208 av Ingvar Eriksson och Olle Lindström (m) vari yrkas att riksdagen

1. hos regeringen begär en bred miljökonsekvensanalys av vad den aviserade kärnkraftsavvecklingen innebär för miljön i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade koldioxidutsläpp vid en kärnkraftsavveckling i Sverige.

1998/99:N220 av Per-Samuel Nisser och Jan-Evert Rådström (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den förtida avvecklingen av kärnkraft och dess negativa påverkan på Värmlands framtid.

1998/99:N226 av Ewa Thalén Finné m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Skånes energiförsörjning.

1998/99:N228 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energipolitikens betydelse för den ekonomiska utvecklingen,

2. godkänner riktlinjer för energipolitiken i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om effektivisering och hushållning med energi,

4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt användning av s.k. avkopplingsbara elpannor,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energiforskningens betydelse,

9. beslutar upphäva det s.k. tankeförbudet i 6 § kärntekniklagen i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hushållens energikostnader,

11. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om industrins elkostnadsläge,

12. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energipolitikens regionalpolitiska effekter,

13. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utslagning av arbetsplatser vid en förtida avveckling av kärnkraften,

14. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utslaget i 1980 års folkomröstning bör följas,

15. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energipolitikens nya förutsättningar på en avreglerad elmarknad,

16. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kärnkraft på marknadens villkor,

17. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riskerna för kärnsäkerheten vid en förtida avveckling av svensk kärnkraft,

19. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kärnkraftens kostnader,

21. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljöeffekterna av ökad elimport,

23. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om storskalig biobräsleånvändning,

24. hos regeringen begär en utredning av miljökonsekvenserna vid en storskaligt ökad biobräsleånvändning i enlighet med vad som anförts i motionen,

26. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en storskalig fossilgasintroduktion i Sverige,

31. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Vattenfalls oberoende och affärsmässighet,

32. hos regeringen begär förslag om breddning av ägandet i Vattenfall AB i enlighet med vad som anförts i motionen,

34. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av besked rörande de långsiktiga förutsättningarna för att investera i industriell verksamhet i Sverige.

1998/99:N239 av Sven Bergström och Kenneth Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en avvecklingsplan för den kärnkraft som staten äger genom Vattenfall AB.

1998/99:N241 av Göran Hägglund m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. godkänner vad i motionen anförts om riktlinjer för energipolitiken,

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energipolitiska insatser på klimatområdet, såväl nationellt som internationellt,

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att minska elanvändningen,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en miljökonsekvensanalys om effekterna av ökat biobräsleuttag från skogen,

8. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av teknik för framtidens energisystem,

10. beslutar att upphäva 6 § kärntekniklagen (1984:3) med anledning av vad som anförts i motionen.

1998/99:N246 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utveckla energipolitiken i ekologiskt uthållig riktning.

1998/99:N261 av Birger Schlaug m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandet (1) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energipolitiken.

1998/99:N293 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om olämpligheten i en fossilgassatsning i Sydsverige.

1998/99:N294 av Krister Örnfjäder (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utveckla små vattenkraftsstationer.

1998/99:N301 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nödvändiga åtgärder vidtas för att de svenska kärnkraftsreaktorerna skall vara stoppade under timmarna kring årsskiftet 1999/2000.

1998/99:N312 av Sören Lekberg och Marianne Carlström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förstärkt tillsyn av de naturliga monopolen på energimarknaden.

1998/99:N313 av Harald Bergström m.fl. (kd, m, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar upphäva 6 § kärntekniklagen (1984:3).

1998/99:N320 av Per Erik Granström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att intensifiera utvecklingsarbetet för att öka bioenergins del av energiförsörjningen,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom bioenergiområdet tillskapa ett kompetenscentrum med distansarbetsmetod som kan verka inom det geografiska område som utgör skogslänen.

Den motion som väckts *med anledning av proposition 1997/98:159* och som behandlas här är

1997/98:N23 av Eva Goës m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en skatteväxling så att elproduktionen betalar sina faktiska kostnader,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att miljöhänsyn aldrig får underställas ekonomisk hänsyn,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att energieffektivisering i alla koncessioner skall finnas som ett prioriterat uppdrag,

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att sälja Vattenfalls innehav av vattenkraftverk till de landsting inom vars område verken är belägna.

Utskottet

Riktlinjer för energipolitiken

Motionerna

I motion 1998/99:N294 (s) påpekas att många små vattenkraftsstationer som en gång elektrifierade den svenska landsbygden i dag står tysta och övergivna. Motionärerna hänvisar till att det fram till 1950-talet fanns ca 4 000 sådana stationer i Sverige. Nu är bara 1 200 av dem i drift och många mindre vattenkraftstillgångar står därmed outnyttjade, sägs det. I motionen åberopas uppgifter från Vattenfall AB som säger att det finns en beräknad potential i

energitillförseln från outnyttjade verk om ca 4 TWh. Med hjälp av modern data- och teleöverföring kan, anför det, driftskostnaderna för de små vattenkraftverken minskas och möjliggöra att denna miljövänliga kraft tas till vara på ett bättre sätt än vad som sker i dagsläget.

I motion 1998/99:N228 (m) sägs att energipolitiken är ett instrument för att nå övergripande mål som konkurrenskraft, god miljö och välfärd. Motionärerna anser att beslutet om en förtida kärnkraftsavveckling är illa underbyggt och att varken det svenska folket eller dess representanter i riksdagen fått kännedom om avvecklingens konsekvenser i olika avseenden. Det hävdas att avvecklingen innebär en gigantisk kapitalförstörelse, som hotar jobben, miljön och vår levnadsstandard. Farhågor framförs för att den nuvarande inriktningen på energipolitiken kommer att innebära kraftiga förändringar för de svenska hushållen. Även svensk industri, fortsätter motionärerna, kommer att drabbas hårt i form av ett försämrat konkurrensläge. Osäkerheten om den svenska energipolitiken leder till en bestående oklarhet om de långsiktiga förutsättningarna för att bedriva industriell verksamhet i Sverige. Dessutom riskerar en förtida kärnkraftsavveckling att få allvarliga regionala konsekvenser. I motionen görs bedömningen att hela bygder i de mest utsatta länen kan slås ut om kärnkraftsavvecklingen leder till elpriser som flyttar företagets investeringar utomlands. Häribland, sägs det, återfinns traditionella branscher som kommer att drabbas mycket hårt av kärnkraftsavvecklingen. Arbetsstillfällena som andra branscher inte kan ersätta går förloerade. Vidare kan en förtida kärnkraftsavveckling i Sverige leda till en försämrad kärnkraftssäkerhet i hela norra Europa. I stället för att avveckla kärnkraften i Sverige bör uppmärksamhet riktas på kärnsäkerhetshöjande åtgärder i vårt närområde, både genom bilateralt samarbete och genom samordnade internationella insatser. Syftet skall vara att bryta beroendet av miljö- och säkerhetsmässigt undermålig energiproduktion i f.d. Sovjetunionen och Östeuropa. I motionen argumenteras för en ny inriktning på energipolitiken där staten – i stället för att detaljstyra – fastställer långsiktigt hållbara ramar och villkor för energisystemets utveckling. Ett inslag i en sådan nyordning är, uttalas det, att ansvaret för den fortlöpande omställningen, miljöanpassningen och förnyelsen av energiproduktionen skall åvila producenterna. Motionärerna anser att effektiviseringen och hushållningen med energiresurser skall fortsätta på de villkor som en fri energimarknad anger och att staten kraftigt bör minska bidragsgivningen på energiområdet och inte subventionera investeringar i ny kraftproduktion. Däribland innefattas vattenkraften där det sägs att ingen ytterligare utbyggnad får subventioneras från staten; älvar och vattendrag skall värnas.

I motion 1998/99:N241 (kd) understryks vikten av att Sveriges energiförsörjning långsiktigt baseras på inhemska förnybara energikällor och bränslen. På så sätt byggs ett ekologiskt uthålligt energisystem upp. Den energipolitiska utmaning som Sverige står inför, anför det, är att samtidigt minska användningen av fossila bränslen och kärnkraft i energisystemet. Motionärerna säger sig dela regeringens principiella syn på det energipolitiska omställningsprogrammets inriktning. Men enligt den uppfattning som framförs i motionen kan elproduktionen från en första kärnkraftsreaktor upphöra först när vi sparar el eller sedan motsvarande mängd el tillförts från förnyelsebara

energikällor. Det är viktigt, sägs det, att industri och hushåll tillförsäkras säkra elleveranser till fortsatt konkurrenskraftiga och rimliga priser. En metod som utpekats i motionen för att minska elanvändningen är att tillskapa ekonomiska incitament som stimulerar elbolag och leverantörer att bistå hushåll och industrier med hjälp att spara elektricitet. Ett ökat energisparande hos konsumenterna skall innebära att de som levererar elektricitet belönas. Regeringen bör lämna förslag till riksdagen i syfte att stimulera en sådan process, begärs det i motionen. Motionärerna betonar också vikten av en fortsatt framgångsrik utveckling av solceller i Sverige. Det påpekas att svenska forskare – här nämns den s.k. tunnfilmstekniken utvecklad vid Ångström Center i Uppsala – ligger i frontlinjen på området, men att kommersialiseringen av tekniken sker i Förenta staterna och inte i Sverige. Ett annat tema i motionen gäller energiproduktionens påverkan på klimatet. Motionärerna ser avsaknaden av ett samlat klimatpolitiskt handlingsprogram från regeringens sida som anmärkningsvärd. De ökade koldioxidutsläppen med påföljande växthuseffekt är det allt överskuggande stora miljöhotet mot vårt jordklot, heter det. Regeringen och de partier som står bakom energiuppbyggnaden bidrar nu dessvärre till en negativ utveckling vad gäller växthuseffekten, anför motionärerna. Genom att medvetet planera för ökade koldioxidutsläpp och därmed också medvetet bryta de internationella åtaganden Sverige gjort vad gäller koldioxidutsläppen gör regeringen ett allvarligt missgrepp, lyder det kritiska omdömet.

I motion 1998/99:MJ605 (kd) pläderas för en utbyggnad av demonstrationsanläggningar i syfte att i full skala pröva förgasningsteknik för biobränslen. Det är angeläget, sägs det, att forskningen är drivande så att praktiska hinder för en fortsatt utveckling undanröjs. Motionärerna vill också betona att en fortsatt framgångsrik utveckling av solceller kan bli av betydelse för energiförsörjningen i Sverige. I motionen görs bedömningen att sänkta kostnader för solceller i kombination med genombrott inom batteritekniken kan komma att förändra delar av energitillförseln och ge nya möjligheter till decentraliserad elproduktion. Även forskningen kring värmepumpstekniken bör stimuleras i syfte att utveckla tekniken att ta till vara spillvärme, menar motionärerna.

Ett ekologiskt hållbart energisystem utan vare sig kärnkraft eller fossila bränslen (olja, kol och naturgas), kraftigt minskade koldioxidutsläpp och bibehållen välfärd är fullt möjligt att förverkliga, anför det i motion 1998/99:N246 (v). Motionärerna understryker att det är Vänsterpartiets mål att förverkliga ett sådant hållbart energisystem. Måluppfyllelsen förutsätter en kraftig effektivisering av energianvändningen, en minskad energiförbrukning och en omställning till förnybara energislag som biobränslen, sol- och vindkraft. Det understryks i motionen att Vänsterpartiet står fast vid energiuppbyggnaden, och motionärerna noterar med tillfredsställelse att omställningen av energisystemet går bra. Omställningsprogrammet ligger före tidsplanen och det finns inget som tyder på att planen inte kommer att hållas. I motionen slås fast att reaktor 2 i Barsebäcksverket kan avvecklas planenligt senast den 1 juli 2001 och att reaktor 1 i Barsebäcksverket ur elbehovssynpunkt och rent tekniskt kan stängas omedelbart. I skrivande stund, sägs det, är inte överläggningarna med Sydkraft avslutade, men allt tyder på att riksdagens beslut

kommer att fullföljas. I motionen hänvisas till en första resultatredovisning från Statens energimyndighet som säger att under det första halvåret som omställningsprogrammet varit i kraft så har beslut fattats om elersättning och besparingar motsvarande 0,5 TWh elproduktion. Det hävdas att intresset för energiomställningen är stort i hela landet. Ansökningarna om stöd till bio-kraftvärme är tre gånger större än det totala anslaget, skriver motionärerna. Bedömningen görs att Energimyndigheten redan under det närmaste halvåret kan komma att besluta om hela femårsprogrammets anslag. Det meddelas också att Energimyndigheten beviljat stöd till 144 nya vindkraftverk. Vidare hänvisas till att efterfrågan på stödet för att bygga om hus med direktverkande el till fjärrvärme är stor. Hittills redovisade resultat tyder på att tempot snarare kan ökas i det fortsatta arbetet, menar motionärerna. En mångfald områden anges där Vänsterpartiet vill ta upp en fortsatt diskussion om energiomställningens inriktning och omfattning. Under ett stort antal rubriker i motionen diskuteras bl.a. följande teman: en tävling för att bygga energisnåla småhus; kampanjer för mindre energikrävande kylskåp, energiråd till landets villaägare och insatser för en förbättrad kommunal energirådgivning; avveckling av direktelvärmesystem; ett program för normer och produktmärkning; ett mer energieffektivt byggande och transportsystem; en ändring av bestämmelser i atomansvarighetslagen med innebörden att fullt ersättningsansvar för reaktorägare vid haverier föreskrivs; en ökad volym på investeringsstödet till biobränslebaserad kraftvärme och till vindkraftverk; målsättningar dels om att 10 000 vindkraftverk bör uppföras i landet, dels att solfångare bör finnas på hälften av landets fastigheter; ett återinförande av investeringsbidraget om 25 % av kostnaden för solvärmeanläggningar och en kraftigare satsning på solcellsteknik. I motionen pläderas också för att nationella mål för minskad energianvändning och för omställningen till förnybara energislag sätts upp. Sådana mål bör, sägs det, omfatta trafik, bostäder och industri. Målen bör vara tidsbestämda samt uppföljnings- och utvärderingsbara. Dessutom uttalas krav på att de aktörer som skall uppnå målen utpekade och att de skall utarbeta handlingsplaner för hur målen skall nås.

Energiomställningen i samhället är av avgörande betydelse för att kunna uppnå en hållbar utveckling, lyder budskapet i motion 1998/99: MJ749 (c). I motionen utpekade tre huvudlinjer som bör vara vägledande för att forma ett hållbart energisystem; en effektivare energianvändning, en ökad satsning på förnybara energikällor och ett decentraliserat energisystem. Det är slöseri, sägs det, att elektricitet används till sådana lågkvalitativa ändamål som uppvärmning av hus. Det hävdas att t.ex. biobränsle, jordvärme eller spillvärme redan vid förhållandevis låga temperaturer kan fullgöra en sådan uppgift. I motionen berörs också kärnkraften. Denna energikälla bryter fullständigt med kretsloppsprincipen, heter det. Uranet – råvaran för kärnkraften – är en ändlig resurs och avfallsproblemet överlämnas olöst till framtida generationer. Därtill, fortsätter motionärerna, kommer risken för allvarliga olyckor med radioaktiva utsläpp. Sannolikheten för sådana olyckor är låg men får fruktansvärda konsekvenser när de inträffar. I enlighet med utfallet av folkomröstningen år 1980 skall, anför motionärerna, hela den svenska kärnkraften avvecklas. Här vill motionärerna

hänvisa till att riksdagen beslutat att stänga de två reaktorerna i Barsebäck, och att kärnkraften successivt skall avvecklas i Sverige.

I motion 1998/99:N261 (mp) uttalar att Miljöpartiet de grönas energipolitik innebär – till skillnad från den av regeringen förda politiken – en total omställning av energisystemet till elproduktion med förnybara energislag och en slutgiltig avveckling av kärnkraften till år 2010. Motionärerna hänvisar också till att företrädare för partiet i tidigare sammanhang visat på hur minst tre kärnkraftsreaktorer kan avvecklas under de kommande fem åren samtidigt som koldioxidutsläppen från energisektorn minskar. Det sägs att Miljöpartiets strategi för kärnkraftsavvecklingen skiljer sig från den som regeringen förordar då den tar sikte på hela avvecklingen och inte bara de inledande stegen. Motionärernas strategi innebär att marknadsekonomiska styrmedel aktivt skall användas för huvuddelen av kärnkraftsavvecklingen. Styrmedlen bygger på principen att alla energislag skall betala sina fulla kostnader. Ett sätt att åstadkomma detta är, enligt vad som framförs i motionen, att den svenska atomansvarighetslagstiftningen i grunden revideras så att kärnkraftsproducenterna betalar sina egna riskkostnader och tar ett fullt skadeståndsansvar i händelse av en reaktorolycka. Det är orimligt, hävdar motionärerna, att de som investerar i solvärme, vindkraft eller biobränslen skall finansiera sina egna försäkringar fullt ut, medan ägare av kärnkraftverk skall undantas från denna skyldighet. Enligt tankegången i motionen bör marknaden, som påstås försvara kärnkraften, själv få bedöma det verkliga marknadsmässiga priset på elektricitet från kärnkraften när detta inkluderar den korrekta nivån på försäkringspremierna. Samtidigt erinrar motionärerna om att i strategin också ingår en avvecklingslag som skall utnyttjas i inledningen av avvecklingen som komplement till de ekonomiska styrmedlen. Av motionen framgår att bortfallet av elproduktion från kärnkraften skall kompenseras med minskad elanvändning genom såväl konvertering från eluppvärmning som effektivisering och hushållning samt genom utbyggnad av ny elproduktion med förnybara energislag. Den av Miljöpartiet förordade inriktningen måste, framhålls det, betraktas stå helt i överensstämmelse med vad linje 2 lovade inför folkomröstningen år 1980 och borde därför kunna få stöd av en majoritet i riksdagen.

I motion 1997/98:N23 (mp), som har väckts med anledning av proposition 1997/98:159 rörande genomförande av det s.k. elmarknadsdirektivet, riktas kritik mot att olika former av miljöpåverkan inte blir beaktade på elmarknaden. Karakteristiken i motionen av denna marknad är att vinsterna tillfaller privata intressen, medan staten ansvarar för kostnaderna för miljöskador, hälsoeffekterna och riskerna för samhället. Detta är fallet, hävdas det, oavsett om problemen kommer av långsiktigt verkande radioaktivitet eller klimatförändrande koldioxidutsläpp från elproduktionen. Motionärernas slutsats är att så länge dessa externa effekter inte uppmärksammas är elmarknaden inte konkurrensneutral. Ett annat allvarligt strukturfel är, enligt motionärernas uppfattning, att marknadskrafterna ger elproducenterna incitament att sälja så mycket elektricitet som möjligt trots att i huvudsak all elproduktion medför negativ miljöpåverkan. I motionen begärs därför att det i alla koncessioner skall ingå ett uppdrag om att energieffektivisering skall prioriteras. Ett annat förslag som framförs i motionen i syfte att ytterligare stimulera minskad

Vissa kompletterande uppgifter

I 1997 års energipolitiska beslut (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12) sägs att den svenska energipolitikens mål är att på kort och lång sikt trygga tillgången på energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Energipolitiken skall skapa villkoren för en effektiv energianvändning och en kostnads-effektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Landets elförsörjning skall tryggas genom ett energisystem som grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor. Svensk industri och samhällslivet i övrigt skall tillförsäkras el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Stabila förutsättningar skall skapas för ett konkurrenskraftigt näringsliv, liksom för en förnyelse och utveckling av den svenska industrin.

Vidare uttalas att de två kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck skall ställas av. Bortfallet av el skall kompenseras genom effektivare energianvändning, konvertering från elvärme, hushållning med el samt tillförsel av el från andra energikällor. Enligt beslutet skulle förhandlingar upptas med Sydkraft AB om en stängning av en första reaktor i Barsebäck före den 1 juli 1998 och en andra reaktor före den 1 juli 2001. Regeringen förordnade i juni 1997 f.d. generaldirektören Kaj Janérus att vara statens förhandlare i frågan om kompensation till Sydkraft AB för den indragna rätten att driva kärnkraftverket i Barsebäck. Ett villkor för avställningen av den andra reaktorn är att bortfallet av elproduktion kan kompenseras genom tillförsel av ny elproduktion och minskad användning av el. Vid sin behandling av förslaget betonade utskottet (bet. 1996/97:NU12 s. 39) att innan en stängning av den andra reaktorn kan genomföras bör riksdagen ges möjlighet att pröva att förutsättningarna för stängningen av kärnkraftsreaktorn är uppfyllda. Enligt beslutet skall vidare inte längre gälla något årtal då den sista kärnkraftsreaktorn skall ha tagits ur drift. Detta innebär att år 2010 inte längre gäller som s.k. slutår för kärnkraftsavvecklingen. Före innevarande mandatperiods utgång skall beslut fattas avseende hur den fortsatta avställningen av kärnkraftsreaktorer skall genomföras.

Enligt lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling (den s.k. avvecklingslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1998 (prop. 1996/97:176, bet. 1997/98:NU5), får regeringen besluta att rätten att med stöd av tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet driva en kärnkraftsreaktor för att utvinna kärnenergi skall upphöra att gälla vid en viss tidpunkt. I lagen sägs (3 §) att regeringens beslut skall fattas med utgångspunkt i att reaktorn skall ställas av vid den tidpunkt som bäst gagnar syftet med omställningen av energisystemet och dess genomförande. I anslutning härtill framhålls det i lagen (1 §) att syftet med omställningen är att åstadkomma en ekologiskt och ekonomiskt hållbar energiförsörjning byggd på förnybara energislag. I lagtexten uttalas också att omställningen skall genomföras på ett sätt som gör det möjligt att tillförsäkra svensk industri och samhället i övrigt el på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Av lagen framgår vidare att vid avgö-

rande av när en reaktor skall tas ur drift skall hänsyn tas till reaktorns geografiska läge. För varje reaktor skall i övrigt beaktas andra särskilda förhållanden såsom ålder, konstruktion och betydelse för energisystemet.

Regeringen beslutade den 5 februari 1998 att rätten enligt de tidigare tillståndsbesluten att driva reaktorn Barsebäck 1 för att utvinna kärnenergi skulle upphöra att gälla vid utgången av juni 1998. Barsebäcks Kraft AB – som är ett helägt dotterbolag till Sydkraft – ansökte den 26 februari 1998 hos Regeringsrätten om rättsprövning av regeringens beslut och yrkade dessutom att beslutet tills vidare inte skulle gälla. I ett avgörande den 14 maj 1998 förordnade Regeringsrätten att regeringens beslut den 5 februari 1998 tills vidare inte skall gälla – s.k. inhibition. Beslutet fattades med stöd av lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut.

Ett centralt inslag i 1997 års energipolitiska beslut är det långsiktiga omställningsprogrammet, vars huvudinriktning är en satsning på forskning, utveckling och demonstration av ny energiteknik. Målet är att under de närmaste tio till femton åren kraftigt öka el- och värmeproduktionen från förnybara energikällor och utveckla kommersiellt lönsam teknik för energieffektivisering. De energipolitiska riktlinjerna innebär att investeringsbidrag kommer att ges under en femårsperiod för att stimulera en fortsatt utbyggnad av ekologiskt uthållig elproduktion. Sammanlagt löper energiomställningsprogrammet över en sjuårsperiod fram t.o.m. år 2004. Kostnaden beräknas totalt komma att uppgå till ca 9 miljarder kronor. Det nämnda beloppet omfattar dels insatser för forskning och utveckling under sju år om totalt 5,6 miljarder kronor, dels åtgärder för att kompensera bortfallet av elproduktion från kärnkraftverket i Barsebäck på 3,1 miljarder kronor.

I omställningsprogrammet ingår bl.a. bidrag till investeringar i småskalig vattenkraft. I beslutet betonades att stödet i huvudsak förväntas omfatta redan befintliga anläggningar och regleringar med syftet att åstadkomma en förbättrad turbinteknik. Enligt uppgift har ett tjugotal ansökningar om bidrag inkommit till Energimyndigheten. Dessa bereds för närvarande och något beslut om bidrag har ännu inte fattats. När det gäller den biobränsleeldade kraftvärmens fastlades bidragsnivån i omställningsprogrammet till 3 000 kr per kW elproduktionskapacitet. Även här har vid årsskiftet 1998/99 – enligt uppgift – ett tjugotal ansökningar om bidrag inkommit till Energimyndigheten. De ansökta beloppen är sammantagna avsevärt högre än det belopp som anvisats för stödet, vilket indikerar att stödnivån är tillräcklig. Beslut om en eventuell förändring av bidragsvolymen skall enligt uppgift anstå i avvaktan på den utvärdering av resultatet av omställningsprogrammet som kommer att genomföras. I detta sammanhang skall också stödets utformning och bidragsnivån bli föremål för utvärdering.

En parlamentarisk kommitté (dir.1998:40) har tillkallats [ordförande: f.d. riksdagsman (c) Olof Johansson] med uppdrag att på grundval av bl.a. resultaten vid klimatkonventionens tredje partsmöte i Kyoto och med utgångspunkt i riksdagens klimat- och energipolitiska beslut utarbeta förslag till en samlad svensk strategi för att på ett kostnadseffektivt sätt begränsa och reducera utsläppen av koldioxid och övriga växthusgaser. I direktiven sägs att kostnadseffektivitet bör uppnås såväl mellan olika näringsgrenar inom landet som mellan industriländerna med beaktande av skillnader i betalningsför-

måga. Vidare skall klimatpolitiska styrmedel presenteras för åtgärdsprogrammet som berör samtliga samhällssektorer eller verksamhetsområden. Kommittén skall avsluta sitt arbete under år 1999.

Regeringen har också tillsatt (dir. 1998:45) en parlamentarisk beredning [ordförande: riksdagsman (s) Jan Bergqvist] med uppgift att göra en samlad översyn av vilka delmål som behöver formuleras för att Sveriges nationella miljökvalitetsmål – med undantag av miljökvalitetsmålet ”begränsad klimatpåverkan” – skall kunna nås inom en generation. I uppdraget ingår att utvärdera miljömässiga och samhällsekonomiska konsekvensanalyser av uppsatta delmål och åtgärder som regeringen eller myndigheterna har föreslagit. Förslag skall lämnas till ytterligare delmål om det behövs för att genomföra de av riksdagen fastställda nationella miljökvalitetsmålen. Nyligen har beredningen i enlighet med direktiven lagt fram ett program för sitt arbete och för hur samarbetet med andra myndigheter skall organiseras. Inriktningen på arbetet är dock avhängigt av att riksdagen under våren 1999 antar regeringens förslag till nationella miljökvalitetsmål som är framlagda i proposition 1997/98:145 om svenska miljömål – miljöpolitik för ett hållbart Sverige.

I ett uppdrag (dir. 1998:35) till en särskild utredare (departementsrådet Kjell Svensson) begär regeringen dels en sammanställning av aktuella uppgifter om erfarenheter av utbyggnaden av land- och havsbaserad vindkraft, dels analyser av förutsättningarna för en fortsatt utbyggnad av vindkraft i Sverige. Vidare skall utredaren lämna förslag till kriterier som skall gälla för lokalisering av land- och havsbaserad vindkraft. Utredaren skall också redovisa vilka behov som föreligger att förstärka lokala elnät i samband med utbyggnad av vindkraft samt överväga villkoren för ekonomisk ersättning till nätägare. Utredningen skall avslutas under år 1999.

Regler om ansvar för skador som uppkommer i samband med verksamhet inom atomanläggningar finns i atomansvarighetslagen (1968:45). Lagutskottet bereder ärenden som gäller denna lag. Bestämmelserna i lagen bygger på två internationella konventioner. Den ena konventionen är 1960 års Pariskonvention om skadeståndsansvar på atomenergins område som föreskriver att innehavaren av en atomanläggning är ansvarig för atomskador oberoende av vållande, dvs. innehavarens ansvar är strikt. Den andra konventionen är en i Bryssel år 1963 avslutad tilläggskonvention till Pariskonventionen som innehåller regler om supplerande statsansvar för atomskador. En utredare (kammarrättslagman Harald Dryselius) har haft regeringens uppdrag att se på vissa frågor om ett utökat skadeståndsansvar enligt atomansvarighetslagen för atomskador i följd av en atomolycka. Uppdraget redovisades i departementspromemorian (Ds 1997:55) Ändringar i atomansvarighetslagen. Mot bakgrund av en tolkning av Paris- och Brysselkonventionerna konstateras i promemorian att det inte torde föreligga något hinder på grund av konventionsåtagandena att i atomansvarighetslagen införa regler om ett obegränsat skadeståndsansvar för innehavare av anläggningar i Sverige. I promemorian föreslås att lagens regler om anläggningsinnehavarens ansvar ändras och att anläggningsinnehavaren i enlighet med allmänna skadeståndsrättsliga principer får bära ett sådant obegränsat ansvar. I lagutskottets betänkande 1997/98:LU21 refereras (s. 35) att övervägande delen av remissinstanserna avstyrkte förslaget om ett obegränsat ansvar för anläggningsinnehavaren. I

denna remissopinion åberopades i första hand att ett obegränsat ansvar strider mot Pariskonventionen på så sätt att anläggningsinnehavaren enligt konventionen skall teckna en ansvarsförsäkring för att täcka ansvarigheten, och det är inte möjligt att teckna en ansvarsförsäkring för ett obegränsat ansvar. Av nämnda betänkande framgår att Justitiedepartementet i maj 1998 anordnade ett möte med företrädare för berörda myndigheter och organisationer angående ändringar i atomansvarighetslagen. Enligt en promemoria som var fogad till inbjudan till överläggningen kunde det ifrågasättas om inte ett eventuellt införande av regler om ett obegränsat ansvar bör anstå i vart fall till dess att en planerad revidering av Pariskonventionen är avslutad. Enligt uppgift är en lagrådsremiss från regeringen att vänta i ärendet under våren 1999.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis slå fast att energiomställningen är nödvändig för att åstadkomma en hållbar utveckling och tillväxt. Insikten om detta ligger bakom 1997 års energipolitiska beslut i vilket riksdagen lade fast grunden för denna omställning. Målsättningen är att successivt föra oss ut ur beroendet av uran- och fossilbränslebaserad energiproduktion. Energisystemet skall grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor samt på en effektiv energianvändning.

Utskottet har vid tidigare tillfällen avvisat invändningar mot energipolitiken motsvarande de som nu redovisas i motion 1998/99:N228 (m). De farhågor som framförs om bl.a. kraftigt höjda elpriser för industrin och hushållen finner utskottet vara kraftigt överdrivna. I 1997 års energipolitiska beslut framhålls tvärt emot vikten av att omställningen till en mer ekologiskt hållbar produktion av elektricitet sker på sådant sätt att svensk industri och samhällslivet i övrigt tillförsäkras el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Energipolitiken måste utformas så att denna förutsättning bevaras. Elanvändningen för industrins produktion måste ges möjlighet att öka under det närmaste decenniet, samtidigt som det finns en stor potential för ökad energiproduktion genom fortsatt utbyggnad av de förnyelsebara och därmed hållbara alternativen. Inom industri, hushåll och transportsektor kan en kraftfull effektivisering bidra till att energibehovet minskar; detta utan att sysselsättning, produktionskapacitet, konkurrenskraft eller komfort äventyras. Staten avsätter betydande resurser för energiomställningsprogrammet i syfte att med kraft nå dessa mål.

I motsats till den pessimistiska syn som uttrycks i nyssnämnda motion är det utskottets bedömning – i linje med vad som framförs i motion 1998/99:N246 (v) – att omställningen av energisystemet går bra och att det finns ett stort intresse för energiomställningen i hela landet. Även om vissa korrigeringar kan komma att behöva göras framöver i det fastlagda energipolitiska programmet så visar de första resultatredovisningarna från Energimyndigheten på en positiv effekt av insatserna. Utfallet kommer att innebära att ett hållbart energisystem kommer att kunna formas på ett sätt som också förordas i motion 1998/99: MJ749 (c).

I motion 1998/99:N241 (kd) förespråkas en energipolitik som långsiktigt skall baseras på inhemska förnybara energikällor och bränslen. Motionärerna säger sig också stå bakom det energipolitiska programmets inriktning. Utskottet ser i den delen ingen principiell skillnad mellan dessa ståndpunkter och det synsätt som ligger bakom det energipolitiska beslut som riksdagen fattade våren 1997. Ett väl planerat omställningsarbete, som beaktar de faktorer som utskottet nyss nämnt, kommer att visa att de som utfärdar varningar om höjda elpriser, minskad sysselsättning, hotad välfärd och avvikelser mot uppsatta miljömål inte blir sannspådda. Av den föregående redogörelsen framgår också att de utredningar som tillsatts har till uppgift att närmare se på vilka krav som behöver ställas på skilda sektorer i vårt samhälle för att de klimatpolitiska målen skall kunna nås. Beträffande frågan om ekonomiska incitament för energibesparingar vill utskottet erinra om att åtgärderna för effektivare energianvändning som ingår i det energipolitiska programmet bl.a. består av informationsinsatser som kan tjäna både som stöd och komplement till de energitjänster som erbjuds på marknaden.

Det synsätt som ligger bakom 1997 års energipolitiska riktlinjer innebär att den strategi som förordas i motion 1998/99:N261 (mp) om en snabbare kärnkraftsavveckling måste avvisas. Utskottet har i tidigare sammanhang betecknat en sådan väg som förknippad med betydande risker. Enligt utskottets uppfattning är det betydelsefullt att omställningen och utvecklingen av energisystemet sker under ordnade och väl avvägda former så att inte problem uppstår för sysselsättning, välfärd, konkurrenskraft och miljö. I linje med vad som anförs i motion 1997/98:N23 (mp) gäller att så gott som all elproduktion är förenad med någon form av negativ miljöpåverkan. Därför skall elektricitet, liksom all energiförbrukning, konsumeras på ett effektivt sätt; att åstadkomma en effektivare energianvändning är ett centralt inslag i omställningsprogrammet. Energieffektivisering är också en fråga som i hög grad kommer att avgöras på marknaden; de energibolag som i sitt produktsortiment erbjuder konsumenterna hjälp att hushålla med sin energiförbrukning har tillgång till ett framtida, starkt konkurrensmedel.

Frågan om den småskaliga vattenkraftens roll i det framtida energisystemet – som tas upp i motion 1998/99:N294 (s) – behandlades också i samband med 1997 års energipolitiska beslut. Det bidrag som utgår till denna elproduktion är främst avsett att lämnas till investeringar i redan befintliga anläggningar och regleringar. Utskottet anförde i samband med behandlingen av förslaget till ny energipolitik (bet. 1996/97:NU12 s. 63) i denna del att det var viktigt att säkerställa att intentionerna med miljöanpassning uppfylls och att det därför fanns anledning att noga följa utvecklingen på området. Som framgått tidigare i betänkandet har hittills ett tjugotal ansökningar om utnyttjande av småskalig vattenkraft inkommit. Enligt motionärerna är potentialen för elproduktion från dessa anläggningar hög. På denna punkt menar utskottet att det måste ankomma på Energimyndigheten att närmare följa denna fråga och utvecklingen av elproduktionen från den småskaliga vattenkraften.

Sammanfattningsvis avstyrker utskottet med det anförda samtliga här behandlade motionsyrkanden.

Motionerna

I motion 1998/99:N228 (m) avvisas tanken på en storskalig introduktion av naturgas i Sverige. Även i motion 1998/99:N293 (mp) avfärdas en sådan idé. Här hänvisas till ett omfattande planeringsarbete som pågår för att introducera naturgas i Sverige; i motionen nämns förslag på en ledning från Uppland till Skåne. Motionärernas bedömning är att naturgasen endast i mycket begränsad omfattning kommer att tjäna som utbyte för olja och kol eftersom dessa bränslen redan har ersatts av biobränslen. I stället blir det biobränsleanvändningen i de kommunala värmeverken i södra och mellersta Sverige som kommer att hotas. Det hävdas vidare att etableringen av en naturgasledning genom Sverige direkt skulle motverka intentionerna i Kyotoöverenskommelsen och att en sådan ledning för överskådlig tid skulle låsa fast vårt land i ett ökat fossilbränsleberoende. Pågående arbete inom Regeringskansliet, inom Nordiska ministerrådet och andra organ i syfte att främja en etablering av en ledning genom Sverige bör, anför det, därför stoppas med omedelbar verkan. Även EG-kommissionen måste, framhåller motionärerna, uppmärksammas på de effekter som en naturgasledning ger på Sveriges utsläpp av koldioxid och att ett ekonomiskt stöd för en sådan investering från EU är olämpligt.

Vissa kompletterande uppgifter

Sommaren 1998 tillkallade regeringen en särskild utredare [f.d. riksdagsledamoten (s) Birgitta Johansson] med uppdrag (dir. 1998:41) att se över den lagstiftning som reglerar handel, transporter och distribution av naturgas och annan rörbunden energi. Det finns i Sverige ingen särskild lagstiftning som reglerar handel och transport av naturgas. Den som avser att uppföra en anläggning för att använda naturgas måste ta hänsyn till flera lagar vars bestämmelser inte enbart avser anläggningar för naturgas. Bestämmelser återfinns i bl.a. lagen (1987:12; numera införd i miljöbalken 1998:808) om hushållning med naturresurser m.m., naturvårdslagen (1964:822; numera införd i miljöbalken), väglagen (1971:948), lagen (1988:950) om kulturminnen och hälsoskyddslagen (1982:1080; numera införd i miljöbalken). Särskilda bestämmelser för framdragande och begagnande av rörledningar för flytande och gasformiga energibärare, bl.a. naturgas, finns i lagen (1978:160) om vissa rörledningar. Koncession krävs för att dra rörledningar för transport av fjärrvärme, råolja och naturgas. Ansökan om koncession skall lämnas till Energimyndigheten. Regeringen beslutar om koncession.

Ett direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas – det s.k. gasmarknadsdirektivet – beslutades i juni 1998 (publicerat i EGT L204, 21 juli 1998). Enligt direktivet skall medlemsstaterna utfärda nödvändig lagstiftning och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast två år efter den tidpunkt vid vilken det trädde i kraft; en svensk lag skall vara utfärdad senast i augusti 2000. Direktivet bygger på samma principer som ligger till grund för det s.k. elmarknadsdirektivet (tillgång till nätet, ömsesidighet, subsidiaritet och gradvis öppnande av marknaden). I

direktivet finns gemensamma regler för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas. Där fastställs regler för naturgassektorns organisation och funktion och för tillträde till marknaden samt drift av systemen. Vidare preciseras vilka kriterier och förfaranden som skall tillämpas vid beviljande av tillstånd för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas.

De gemensamma reglerna för den inre marknaden för naturgas kommer, skriver regeringen i direktiven till utredaren, att behöva genomföras i svensk lagstiftning med en utformning i huvudsak enligt rådets gemensamma ståndpunkt. Detta bör ske, anför regeringen, på ett sådant sätt att det förslag till ny lagstiftning som utarbetas tillgodoser det nya direktivets krav. Ett förslag till svensk lagstiftning kan, menar regeringen, mycket väl gå längre än vad EG-direktivet kräver i det fall som bedöms vara ändamålsenligt. Här nämns faktorer som marknadsöppning och tillträde till näten för naturgasoperatörer. Det sägs också i uppdraget att införandet av gasmarknadsdirektivet i svensk lagstiftning bör ske på ett sådant sätt att förutsättningarna för utbyggnaden av ett integrerat naturgasnät inte försvåras. Uppdraget skall slutrapporteras i november 1999.

En eventuell stamledning för naturgas genom Sverige är, i enlighet med gällande riktlinjer för naturgasanvändningen i Sverige, en fråga för kommersiella aktörer. För närvarande pågår en kommersiell projektering inom ramen för ett finsk-ryskt konsortium (North Transgas OY); huvudsakliga intressenter är det finska energibolaget Neste och det ryska energibolaget Gazprom som studerar förutsättningarna för en transitledning från Ryssland ned till kontinenten. En av de alternativa sträckningar som studeras går genom Sverige. I samband med den ryske presidenten Jeltsins besök i Sverige i december 1997 undertecknades också ett avtal om samarbete mellan Sverige och Ryssland i bl.a. naturgasfrågor. En svensk-rysk expertgrupp skall studera de gemensamma förutsättningarna för en utbyggnad av naturgasnäten. Expertgruppen skall ta fram ett underlag så att erforderliga beslut kan fattas och överenskommelser ingås av de bägge ländernas regeringar under år 1999. Under hösten 1998 avslutades en studie utförd av sju nordiska energibolag om ett nordiskt gasnät (Nordic Gas Grid). Detta projekt – som erhöll medfinansiering från EU:s budget som ett s.k. TEN-projekt (Trans-European Networks) – studerade möjligheterna till en sammankoppling av gasnätverken i Finland, Sverige och Danmark samt i de baltiska staterna. Anledningen till att projektet klassades som ett TEN-projekt är att ytterligare tillförselvägar för gas till EU är en viktig försörjningssäkerhetsfråga, framför allt på några års sikt. Vidare är en konvertering från kol och olja till gas en viktig miljö- och klimatpolitisk åtgärd i många av EU:s medlemsstater.

Näringsminister Björn Rosengren besvarade i februari 1999 en interpellation (1998/99:95) från Harald Bergström (kd) om statsrådet avsåg att vidta några åtgärder för att en ledning för transport av gas genom Sverige till kontinenten skall klassas som svenskt riksintresse. Näringsministern underströk i sitt svar att vid en eventuell prövning av en gasledning får intresset av att ledningen kommer till stånd bedömas i förhållande till de skyddsvärda intressen som kan finnas på de mark- och vattenområden där ledningen skall dras fram. Dock fann sig ministern förhindrad att närmare kommentera den finsk-ryska gasprojekteringen – North Transgas OY – som nämndes i inter-

pellationen. Statsrådet erinrade om de riktlinjer för naturgasens användning som riksdagen uttalade år 1988, nämligen att investeringar i rörledningar och inköp av naturgas skall ske efter strikt kommersiella principer. Gasen skall av egen kraft konkurrera på den svenska marknaden. De kommersiella förhandlingarna skall genomföras på företagsnivå, vilket innebär att staten inte skall engagera sig i ekonomiskt stöd till naturgasprojekt. Avslutningsvis påpekades från näringsministerns sida att den samhälleliga bedömningen av ett naturgasprojekt uteslutande skall göras i samband med tillståndsprövningen.

Utskottet behandlade senast hösten 1997 (bet. 1997/98:NU2) motionsyrkanden om naturgasens roll i det svenska energisystemet. Från utskottets sida hänvisades till det omfattande beredningsarbete som pågår inom ramen för det nordiska samarbetet, det framväxande Östersjösamarbetet och det arbete inom EU som ser på möjligheterna till investeringar i ett nordiskt TEN-projekt på gasområdet. Innan slutliga underlag hade presenterats från dessa aktiviteter ansåg sig utskottet sakna anledning att närmare gå in på denna fråga. I reservationer (m; fp; mp; kd) kritiserades planerna på en storskalig introduktion av naturgas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill först erinra om att det i 1997 års energipolitiska beslut uttalas att landets elförsörjning skall tryggas genom ett energisystem som grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor samt på en effektiv energianvändning. Riksdagen har fastlagt att användningen av fossila bränslen skall hållas på en låg nivå i enlighet med Sveriges åtaganden att uppfylla Kyotoöverenskommelsen. Utskottet konstaterar att även om naturgasen är det minst miljöstörande fossila bränslet är det inte aktuellt med en storskalig introduktion av naturgas eller en ny naturgasledning genom Sverige. Däremot kan det befintliga naturgasnätet utnyttjas effektivare. I detta sammanhang vill utskottet anföra att Sverige i arbetet med att bereda EG:s gasmarknadsdirektiv bör uppmärksamma de ogynnsamma effekter för Sveriges utsläpp av koldioxid som även en ny naturgasledning genom Sverige skulle förorsaka.

Det är av stort svenskt intresse att minska riskerna med kärnkraften i Baltikum och östra Europa och att utveckla ett energisystem kring Östersjön som är säkert, väl dimensionerat och ekologiskt uthålligt.

Med det sagda avstyrker utskottet motionerna 1998/99:N228 (m) – i här berörd del – och 1998/99:N293 (mp).

Effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m.

Motionerna

I motion 1998/99:N208 (m) sägs att den förtida avvecklingen av kärnkraften som regeringen, Centerpartiet och Vänsterpartiet har ställt sig bakom kommer att leda till stora miljöförsämringar. Avstängningen innebär, anför det, att Sverige tvingas starta samtliga oljebaserade elpro-

duktionsenheter. Vidare kommer import från bl.a. danska kol- och oljebaserade elproduktionsenheter att medföra ytterligare miljöbelastningar. Dessutom vill motionärerna beteckna det som utmanande att elkraft importerats från östeuropeiska kärnkraftverk med sämre säkerhet än de enheter som skall stängas här hemma. Sverige kommer inte att klara uppställda mål för minskade koldioxidutsläpp vid en avveckling av kärnkraften, och konsekvenserna för miljön är inte tillräckligt klarlagda, lyder budskapet. I motionen begärs därför att en miljökonsekvensanalys omgående genomförs och slutförs innan en eventuell kärnkraftsavveckling får inledas.

I motion 1998/99:N220 (m) konstateras att kärnkraften i dag står för ca hälften av elproduktionen i landet. När elproduktion tas bort och kärnkraften avvecklas kommer negativa effekter att följa vad gäller sysselsättning, ekonomi, elpris och miljö, hävdas det. Om kärnkraftverket i Barsebäck stängs är det kol- och oljeeldade kraftverk i Sverige eller i länder i närheten som kommer att svara för vårt elbehov. Detta leder till att utsläppen av bl.a. koldioxid ökar, vilket bidrar till växthuseffekten – av motionärerna betecknat som det största globala miljöhotet. Vidare kommer den elintensiva industrin att få vidkännas höjda elpriser, vilket drabbar sysselsättningen. Vad gäller Barsebäckverket tas även andra ekonomiska aspekter upp i motionen; kostnaden för att montera ner anläggningen beräknas till tiotals miljarder kronor samtidigt som elpriserna stiger och företaget Sydkraft AB skall ersättas för förlusten av produktionskapacitet antingen med statens pengar eller med ersättningskraft som staten, dvs. svenska folket, äger.

I motion 1998/99:N226 (m) redogörs för Skånes energibalans. Konklusionen är att i dag finns en positiv effektmarginal om 1 890 MW med importen inräknad. Om Barsebäck's bägge reaktorer läggs ned minskar tillgången på energi med 1 200 MW. Motionärerna menar att utan produktionen i Barsebäck finns i dag ingen inhemsk reservkraft att tillgå, eftersom det i princip inte finns mer överföringskapacitet från de norra delarna av landet. I motionen uttalas också allvarliga bekymmer för Skånes energiförsörjning vid sträng kyla. Det påpekas att förutom hotet att stänga Barsebäckverket skall sammanlagt sex oljeeldade kraftverk i Sverige ställas av. Enligt motionärerna motsvarar detta en effekt på 2 310 MW. I motionen hänvisas till att Energimyndigheten har uppmärksammat problemet med svag inhemsk kapacitet vid sträng kyla och att analyser visar att Sverige måste importera 2 000 MW vid höglastsituationer. Motionärerna frågar sig om detta är möjligt, då kraftverk läggs ner även i Danmark, Tyskland och Finland. I motionen refereras till uttalanden från företrädare för kraftindustrin där det sägs att det kommer att ta 20–50 år att på ett ekologiskt hållbart sätt ersätta energibortfallet från kärnkraften. Det rimliga vore, anför motionärerna, att fortsätta att använda Barsebäck's bägge kärnkraftsreaktorer så länge det är säkerhetsmässigt, tekniskt och ekonomiskt försvarbart; då kan energitillgången i Skåne säkerställas och kraftindustrin får möjlighet till forskning och utveckling av långsiktigt hållbara alternativa energiformer.

I motion 1998/99: MJ803 (fp) erinras om den klimatkonvention som undertecknades i Rio de Janeiro år 1992. Motionärerna påpekar att det på flera ställen i konventionen sägs att det krävs stora insatser för att begränsa koldi-

oxidutsläppen av sådana industrinationer som till exempel Sverige; ett åtagande som i motionen bedöms som rimligt. Vidare hänvisas i motionen till att uppföljningsmötet i Kyoto i december 1997 fastställde att EU sammanlagt skall minska utsläppen med 8 %. Kritiskt konstateras att regeringen förhandlat fram en kvot som innebär att de svenska utsläppen tillåts att öka med 4 %. Motionärerna anser detta vara beklagligt och menar att Sverige i stället bör agera med kraft och minska koldioxidutsläppen för att på ett trovärdigt sätt kunna driva frågan på det internationella planet. I motionen meddelas oro över koldioxidutsläppen och att de med stor sannolikhet kommer att öka när kärnkraftverket i Barsebäck avvecklas. Motionärerna säger sig ha svårt att förstå varför regeringen och de partier som står bakom 1997 års energioverenskommelse inte har gjort någon miljökonsekvensbeskrivning av effekterna när Barsebäckverket stängs. I motionen begärs därför att regeringen skall genomföra en sådan miljökonsekvensbeskrivning.

Vissa kompletterande uppgifter

På uppdrag av regeringen avlämnade Energimyndigheten i samråd med Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) i januari 1999 en rapport om behovet av reservkraftproduktion i det svenska elsystemet. Utredningen har gjort en bedömning av den maximalt tänkbara elanvändningen vid korta effekttoppar vid kallt väder och analyserat hur användningen kan tillgodoses. Analysen visar att trots avveckling av oljekondenskraft är produktionsförmågan i de flesta fall tillräcklig för att tillgodose efterfrågan under de närmaste åren, även under vinterns effekttoppar. Under enstaka timmar några dagar under en vinter med extremt kallt väder kan det dock bli nödvändigt att importera och/eller vidta åtgärder för att begränsa användningen för att klara effektbalansen. Resultatet av beräkningarna visar att det vid ett sådant maximalt effektbehov kan uppstå ett underskott på 2 400 MW i södra och mellersta Sverige. Energimyndighetens bedömning är att det finns förutsättningar för att importera den kraft som behövs. Importmöjligheterna kommer att öka genom den planerade elkabeln mellan Sverige och Polen. Dessutom planeras en ledning från Alvesta till Hemsjö som ökar överföringskapaciteten i södra Sverige. Utredningen har också visat att det finns en potential hos bl.a. elintensiv industri att tillfälligt minska elanvändningen i situationer med mycket högt elpris.

Den stora andelen elvärme i Sverige, skriver Energimyndigheten, innebär vid kall väderlek att det ökade elvärmeuttaget kan leda till kraftiga effekttoppar. Den bedömning som görs i rapporten är dock att det på lång sikt finns förutsättningar för att dessa effekttoppar minskar genom övergång från elvärme till andra energikällor i enlighet med det energipolitiska programmet, samtidigt som flexibiliteten på användningssidan utvecklas. Slutsatsen i rapporten – som ett svar på den frågeställning som låg i regeringens uppdrag – är att leveransförmågan i det svenska elsystemet är tillräcklig utan statliga regleringar genom lag eller i form av särskild upphandling av reservkapacitet. Det finns, enligt Energimyndigheten, goda förutsättningar för att effektbalansen i framtiden kan klaras trots minskade produktionsreserver.

Dock anför det i rapporten att det finns några frågeställningar som behöver belysas ytterligare, och att Energimyndigheten och Svenska kraftnät ämnar fortsätta arbetet med att utreda och verka för nya instrument för att nå balans i elsystemet vid höglastsituationer. De båda myndigheterna skall i samråd med varandra fortlöpande analysera effektbalansen och leveransförmågan inom elsystemet. Detta skall göras i samverkan med andra nordiska länder. Svenska kraftnät avser vidare att verka för ett gemensamt utnyttjande av reservkraftresurserna i det nordiska systemet och i samband därmed överväga åtgärder för att öka överföringskapaciteten. Energimyndigheten förbereder också att i samråd med Svenska kraftnät klarlägga de juridiska och ekonomiska förhållandena i en situation då Svenska kraftnät av tekniska skäl tvingas beordra bortkoppling av elanvändare för att klara balansen i systemet. Energimyndigheten skall också undersöka alternativ till nuvarande system för bortkoppling av områden när elbalansen av något skäl inte kan upprätthållas.

I ett svar nyligen på en interpellation (1998/99:114) av Johnny Gylling (kd) om regeringens inställning till reservkraftsförsörjningen i det svenska elsystemet återopade näringsminister Björn Rosengren slutsatserna i den nyssnämnda rapporten från Energimyndigheten och Svenska kraftnät. Han sade sig vara medveten om att rapportens bedömningar och slutsatser inte delas av alla parter. Näringsministern uttryckte därför önskemål om att en bred diskussion i frågan borde komma i gång så att alla synpunkter och argument kommer fram i ljuset och granskas. Mot denna bakgrund meddelades att Näringsdepartementet avser att anordna en hearing den 24 mars 1999 och att slutsatserna från detta arrangemang skall beaktas i den fortsatta beredningen i ärendet. Innan denna beredningsprocess var avklarad ville ministern inte ta ställning till rapportens innehåll. Han framhöll även att reservkraftsfrågan också har en tydlig internationell dimension. Avsikten är, anförde ministern, att frågan om reservkraft skall tas upp inom ramen för det nordiska energisamarbetet.

Utskottets ställningstagande

Enligt 1997 års energipolitiska beslut skall de två kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck – varav den andra under vissa villkor – ställas av. Detta kraftverk är olämpligt lokaliserat till ett mycket tätbefolkat område. Åtgärder skall vidtas för att under de närmaste åren kompensera bortfallet av el genom effektivare energianvändning, konvertering samt hushållning med och tillförsel av el från andra energikällor. Utskottet vill åter erinra om att innan en stängning av den andra reaktorn kan genomföras skall riksdagen ges möjlighet att pröva om förutsättningarna för en stängning av reaktorn är uppfyllda.

I motionerna 1998/99:N208 (m), 1998/99:N220 (m) och 1998/99: MJ803 (fp) riktas kritik mot att Sverige med de nya energipolitiska riktlinjerna går ifrån sina internationella förpliktelser beträffande koldioxidmålet. I motionerna begärs bl.a. att en bred miljökonsekvensanalys skall genomföras inför avstängningen av Barsebäcksverket. Med anledning av dessa synpunkter vill utskottet redovisa följande. I det energipolitiska beslutet behandlades också energipolitikens inverkan på Sveriges internationella åtaganden inom klimat-

politiken. Vid detta tillfälle ställde sig utskottet bakom regeringens bedömning att stängningen av den första reaktorn i Barsebäck inte innebär någon avgörande förändring av Sveriges möjligheter att bidra till att uppnå sådana långsiktiga mål som kan komma att beslutas om inom ramen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar, den s.k. klimatkonventionen. I beslutet konstaterades också att avstängningen av reaktorer inte innebär någon förändring av den nationella strategin – uttalad i riksdagens beslut år 1993 (prop. 1992/93:179, bet. 1992/93:JoU19) – att utsläppen av koldioxid från fossila bränslen skall stabiliseras till 1990 års nivå år 2000, för att därefter minska. En omställning av energisystemet innebär också en övergång från ett samhälle som är beroende av ändliga energiresurser till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Med hänvisning till vad som nu anförts avstyrker utskottet motionerna 1998/99:N208 (m), 1998/99:N220 (m) och 1998/99:MJ803 (fp) – den sistnämnda motionen i här berörd del.

Den fråga som tas upp i motion 1998/99:N226 (m) om de marginaler som finns i form av nationell reservkraft för att klara bristsituationer i landets elförsörjning skall, enligt det besked som näringsminister Björn Rosengren har lämnat i riksdagen, bli föremål för ytterligare genomlysning. I den beredning som nu skall påbörjas – som inleds med en hearing den 24 mars 1999 – är det av vikt att regeringen med kraft verkar för att det inom ramen för den gemensamma nordiska elmarknaden utformas ett nordiskt regelverk med harmoniserade skatter och avgifter, som skapar förutsättningar för en mer rättvis konkurrens på den nordiska elmarknaden. I avvaktan på utfallet av denna process finner utskottet inget skäl för något uttalande från riksdagens sida. Detta innebär att utskottet avstyrker motion 1998/99:N226 (m).

Kärntekniklagen

Motionerna

I motion 1998/99:N313 (kd, m, fp) erinras om att det var år 1987 som det infördes en bestämmelse (6 §) i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (den s.k. kärntekniklagen) där det sägs att ingen ”får utarbeta konstruktionsritningar, beräkna kostnader, beställa utrustning eller vidta andra sådana förberedande åtgärder i syfte att inom landet uppföra en kärnkraftsreaktor”. För brott mot bestämmelsen – enligt motionen i dagligt tal benämnd ”tankeförbudet” eller ”hjärntvättsparagrafen” – kan utgå fängelse med en straffsats motsvarande den som gäller för vållande till annans död, sägs det. Tankeförbudet, hävdar motionärerna, har kritiserats från principiella utgångspunkter alltsedan det tillkom. I motionen påminns om att ett hundratal av landets främsta forskare år 1995 i ett upprop till regeringen krävde att den aktuella paragrafen i kärntekniklagen skulle upphävas. Förbudet uppfattas som oförenligt med de principer om yttrande- och tankefrihet som motionärerna anser bör ligga till grund för all lagstiftning. Kvalificerade svenska kärntekniker och forskare skall inte behöva stå bredvid och passivt betrakta den internationella forskningens utveckling på detta område, heter det. Stimulerande arbetsuppgifter och ekonomiska förutsättningar är nödvändiga för att attrahera goda forskare till kärnkraftsområdet; detta gäller inte minst, fortsätter

motionärerna, då avveckling av kärnkraftverken och ett säkert omhändertagande av avfallet blir aktuellt.

I motion 1998/99:N228 (m) upprepas kritiken. Ytterst, skriver motionärerna, handlar det om att slå vakt om den akademiska friheten; skadliga effekter kan uppstå genom att tankeförbudsbestämmelsen försvårar forskning om ett effektivare utnyttjande av kärnbränslet, minimering av avfallsmängder, transmutation av befintligt kärnavfall m.m. Även här uttrycks farhågor för att kvalificerade svenska kärntekniker och forskare står bredvid och passivt betraktar en utveckling som kan leda till resultat av stort intresse även för vårt land. I stället understryker motionärerna nödvändigheten av stimulerande arbetsuppgifter och ekonomiska förutsättningar för att attrahera goda forskare till kärnteknikområdet.

Budskapet kommer tillbaka i motion 1998/99:N241 (kd). Förslag om att slopa tankeförbudet i kärntekniklagen har tidigare behandlats av riksdagen, skriver motionärerna. En bidragande orsak till att förslagen har avvisats, sägs det, torde vara att frågan har kopplats samman med den vidare energipolitiska frågeställningen om kärnkraftens framtid i vårt land. Något sådant samband föreligger emellertid inte, heter det i motionen, med hänvisning till att även Miljöpartiets representant i Energikommissionen (SOU 1995:139) instämde i bedömningen att tankeförbudet utgör ”en inskränkning av medborgerliga fri- och rättigheter som inte står i rimlig proportion till motiven” (s. 550). Motionärernas slutsats är att nu när principiell kritik mot tankeförbudet framförs helt oberoende av inställningen till kärnkraftens utnyttjande i Sverige – och när denna senare fråga dessutom har behandlats i ett särskilt energipolitiskt riksdagsbeslut våren 1997 – borde tankeförbudet kunna omprövas.

Vissa kompletterande uppgifter

Det aktuella förbudet mot vissa förberedande åtgärder tillkom samtidigt som det i kärntekniklagen infördes en bestämmelse om att tillstånd att uppföra en kärnkraftsreaktor inte får meddelas (prop. 1986/87:13, bet. 1986/87:NU13). Vid behandlingen av förslaget om nämnda förbud diskuterade utskottet först utformningen och innebörden av förslaget. Härvid klargjorde utskottet att förbudets funktion skulle vara att motverka att personer i en åsyftad begränsad krets – ansvariga för kraftföretag vilka är tänkbara som reaktorinnehavare – vidtar något slags resurskrävande, förberedande åtgärder med avsikt att uppföra en viss kärnkraftsreaktor. Det underströks – av ett enigt utskott – att ett sådant förbud inte skulle förhindra personer i nämnda krets att t.ex. muntligen eller skriftligen plädera för fortsatt och ökad kärnkraftsanvändning, inklusive uppförande av ytterligare kärnkraftsaggregat. Det skulle inte heller, betonade utskottet, inkräkta på möjligheterna till forskning och utvecklingsarbete på det kärntekniska området och till svenskt deltagande i internationellt samarbete inom detta område. Därefter tog utskottet ställning till frågan om införande av förbudet. Med vissa redaktionella ändringar tillstyrkte utskottet att förbudet skulle införas, medan en motsatt uppfattning fördes fram i en reservation (m, fp).

Frågan om förbudet berördes inte i Energikommissionens slutbetänkande Omställning av energisystemet (SOU 1995:139). Dock anförde representanterna i Energikommissionen för Moderata samlingspartiet och Miljöpartiet i ett särskilt yttrande att den aktuella bestämmelsen innebär en inskränkning i de medborgerliga fri- och rättigheterna som inte står i rimlig proportion till motiven, och att lagstiftningen därför bör ändras på denna punkt.

I samband med 1997 års energipolitiska beslut hänvisade utskottet (bet. 1996/97:NU12 s. 49) till tidigare ställningstaganden och vidhöll uppfattningen att det saknas skäl för riksdagen att ompröva det nu aktuella förbudet i kärntekniklagen mot vissa förberedande åtgärder. Utskottet ville understryka förbudets innebörd; dess funktion är att motverka att personer i en åsyftad begränsad krets vidtar något slags resurskrävande, förberedande åtgärder med avsikt att uppföra en viss kärnkraftsreaktor. Här ansåg utskottet att det med ledning av en tidigare lämnad redogörelse i betänkandet framgår att bestämmelsen inte inkräktar vare sig på det tekniska utvecklingsarbetet eller på möjligheterna till fri opinionsbildning. Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna anförde i en reservation (bet. 1997/98:NU12 s. 105) att det nämnda förbudet om inte direkt så indirekt kan verka hämmande på den tekniska utvecklingen inom kärnteknikområdet. Förbudet utgör, sades det, ett artfrämmande inslag i kärntekniklagen och borde därför utmönstras ur lagen. De nämnda partiföreträdarna framhöll att förbudet i praktiken inte har någon egentlig funktion, då det enligt kärntekniklagen gäller att tillstånd för att uppföra nya kärnkraftsaggregat inte får lämnas. I stället är bestämmelsen, sades det, ett uttryck för förmyndartänkande från statens sida; förbudet hör inte hemma i en demokrati och bör tas bort.

Vid det senaste tillfället (bet. 1997/98:NU2 s. 25) som utskottet behandlade det nu aktuella förbudet i kärntekniklagen upprepades nyssnämnda ståndpunkter. Utskottets ställningstagande motiverades på likartat sätt som våren 1997, medan det i en reservation (m, kd, fp) sades att det ytterst handlar om att slå vakt om den akademiska friheten. Företrädarna för de tre partierna ville anmäla farhågor för att tankeförbudsparagrafen kan få skadliga effekter genom att försvåra forskning kring effektivare utnyttjande av kärnbränslet, minimering av avfallsmängder, transmutation av befintligt kärnavfall m.m. De ville också ifrågasätta om det över huvud taget är möjligt att utan lagbrott presentera genomarbetade och kostnadsberäknade alternativ till prövning i den energipolitiska debatten. De hänvisade också till att nya forskningsfält öppnar sig inom kärnteknikområdet vars utveckling på några decenniers sikt inte går att bedöma.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att det saknas skäl för riksdagen att ompröva det nu aktuella förbudet i kärntekniklagen (6 §) mot vissa förberedande åtgärder. Förbudet skall ses som ett komplement till bestämmelsen i lagen (5 §) om att tillstånd att uppföra nya kärnkraftsreaktorer inte får lämnas. Som redan nämnts är dess funktion att motverka att personer i en åsyftad begränsad krets vidtar något slags resurskrävande, förberedande åtgärder med avsikt att uppföra en viss kärnkraftsreaktor. Av den tidigare redogörelsen fram-

går att bestämmelsen inte inkräktar vare sig på det tekniska utvecklingsarbetet och forskningsverksamheten eller på möjligheterna till fri opinionsbildning. Att bestämmelsen skulle vara ett hot mot den akademiska friheten är sålunda helt felaktigt. Möjligheten till forskningsverksamhet och energitekniskt utvecklingsarbete, inklusive fusionsforskning, inom kärnkrafts- och kärnteknikområdet begränsas alltså inte av den aktuella paragrafen i kärntekniklagen.

Med det sagda avstyrker utskottet samtliga här aktuella yrkanden.

Bioenergi

Motionerna

I motion 1998/99:N320 (s) sägs att den påbörjade energiomställningen skapar nya möjligheter att utnyttja skogsråvara för uppvärmning, elproduktion och tillverkning av fordonsbränslen. Motionärerna hänvisar till att energiförsörjningen enligt beslutet om energiomställning skall grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor. Det hävdas att landets tillgångar på träbränslen kan täcka en betydande del av det framtida energibehovet; begränsningen ligger i de ekologiska och miljömässiga hänsyn som måste tas. Men även under denna restriktion är det motionärernas bedömning att en stor del av beroendet av fossil- och kärnkraftsbaserad energi kan ersättas med energi från träbränslen; en utveckling mot en kostnadseffektiv träbränsleförsörjning är fullt möjlig. Det är viktigt, fortsätter motionärerna, att forskning om och utveckling av nya metoder för att utnyttja träbränslen prioriteras. Därför förordas att ett kompetenscentrum inom bioenergiområdet skall inrättas. Ett sådant centrum skall, enligt vad som sägs i motionen, arbeta med modern informationsteknik över hela det geografiska område som omfattar skogslänen. En sådan åtgärd bedöms få stor regionalpolitisk betydelse och kunna bidra till att förbättra förutsättningarna för arbete och försörjning i stora delar av landets glesbefolkade områden.

I motion 1998/99:N228 (m) anmäls en positiv syn på en ökad biobränsleanvändning. Biobränslen är ett bra alternativ för värmeproduktion, men sämre för elproduktion, sägs det. Motionärerna vill dock framhålla vikten av att en ordentlig miljökonsekvensbeskrivning genomförs av de effekter som följer av en ökad, storskalig biobränsleanvändning, en storskalighet som kärnkraftsavvecklingen sägs tvinga fram, synliggjord av biobränsleanvändningen eller i form av utbyggda naturgasnät. I motionen hänvisas till att forskning och utveckling pågår kring en teknik med förgasning av biomassa i kombination med kraftvärme- eller kondensproduktion. En risk finns, menar motionärerna, att en snabb utbyggnad av den konventionella biokraftvärmens gör att marknaden för utprovning och test av förgasningstekniken försvinner om och när denna närmar sig kommersiell användbarhet.

Företrädare för Kristdemokraterna uttalar i motion 1998/99:N241 en positiv inställning till den biobaserade kraftvärmens. Det är ett effektivt sätt att i det närmaste fördubbla verkningsgraden av biobränsleanvändningen, heter det. Men även i denna motion framhålls vikten av att en särskild miljökonsekvensanalys genomförs om effekterna av ett kraftigt ökat biobränsleuttag

från skogen. Det framhålls att uttaget från skogen måste ske på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden också fortsättningsvis garanteras. Samtidigt understryks att den förnybara energi- och elproduktionen måste få ekonomiska incitament för att långsiktigt kunna stå för en växande andel av Sveriges energiförsörjning.

Vissa kompletterande uppgifter

Skogsstyrelsen har genomfört en miljökonsekvensutredning för skogsbränsle som publicerades i januari 1998 (Miljökonsekvensbeskrivning, MKB, för skogsbränsleuttag, asktillförsel och övrig näringskompensation, Rapport 1:1998). Med utgångspunkt från denna studie har Skogsstyrelsen utarbetat rekommendationer för bränsleuttag och för näringskompensation. Rekommendationerna omfattar såväl krav på naturhänsyn som effekter på näringsbalans genom askåterföring och kväveavlastning.

I Energimyndighetens verksamhetsplan för år 1999 redovisas (s. 81) projekt om bioenergens roll i energiförsörjningssystemet, som pågår eller planeras. Ett projekt går ut på att se på villkoren för uthållig produktion av biobränslen från skogsmark, och ett annat är inriktat på att klarlägga betingelserna för produktion av energiskog. Ett tredje projekt har ett mer systemsammanhållet syfte att bl.a. öka kunskapen om bioenergisystemets alla delar och att utveckla metoder för analys och utvärdering av sådana system. Ett fjärde projekt som nämns bygger på ett samarbete mellan Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Energimyndigheten och Sveriges lantbruksuniversitet, där berörda myndigheter tillsammans finansierar och genomför en skoglig konsekvensanalys, SKA 99, i syfte att uppdatera underlaget för bedömning av virkesuttagen och för beräkning av skogsbränsletillgången.

Utskottets ställningstagande

När utskottet behandlade motsvarande motionsyrkanden i det energipolitiska betänkandet våren 1997 (bet. 1996/97:NU12 s. 79) framhölls att det behövs ökad kunskap om de begränsningar av uttaget av biobränslen som krävs för att miljömålen i skogen skall kunna uppnås. Som exempel på viktiga forskningsområden nämndes frågorna om resurser, ekonomi och miljöpåverkan i delar av biobränslekedjan, inklusive hantering och nyttiggörande av askor. Enligt utskottets bedömning är det viktigt att ökningen av biobränsleanvändningen i energisektorn kan ske i en sådan takt att miljö- och hälsomässiga konsekvenser kan beaktas. Utskottet vill understryka vikten av att den utbyggnad av biobränslebaserad kraftvärme som ingår i omställningsprogrammet genomförs på ett miljöacceptabelt sätt. Den lagstiftning och de regler som i dag finns för den aktuella typen av anläggningar bedömer utskottet vara en god grund för att utbyggnaden kan ske miljöanpassat. Någon särskild miljökonsekvensutredning finner utskottet inte påkallad; den miljöbevakning som från olika utgångspunkter utförs av myndigheter inom energi-, miljö- och skogssektorerna samt från forskarsamhället säkerställer att den bevakning av effekterna på skogen som efterlyses i motionerna 1998/99:N228 (m)

och 1998/99:N241 (kd) kommer att bli utförd. Med det sagda avstyrks de nämnda motionerna i här berörda delar.

I motion 1998/99:N320 (s) framhålls de möjligheter som finns för att utnyttja skogsråvara för uppvärmning, elproduktion och tillverkning av fordonbränslen. Utskottet delar denna bedömning; ny teknik kommer att utvecklas inom bioenergiområdet, vilket ger förutsättningar för nya former för energiproduktion och skapar nya sysselsättningstillfällen i de delar av landet som i dag har hög arbetslöshet. Dock finner utskottet inte anledning att nu ta ställning till huruvida ett kompetenscentrum inom bioenergiområdet av det slag som motionärerna efterlyser skall inrättas. En bedömning måste göras av de befintliga resurser som i dag finns inom t.ex. högskolan och vilka möjligheter som finns att etablera ett samarbete i dessa frågor med näringslivet och berörda kommuner. Betydande resurser satsas också på bioenergifrågorna inom ramen för det energipolitiska omställningsprogrammet. Vidare har regeringen för avsikt att under våren 1999 i en forskningspolitisk proposition lämna förslag till riksdagen om bl.a. de principer som skall vara styrande för avvägningen mellan den s.k. sektorsforskningen och den universitetsanknutna forskningen.

Med det sagda avstyrker utskottet här berörda motionsyrkanden.

Vattenfall AB m.m.

Motionerna

Enligt motion 1998/99:N228 (m) skall Vattenfall AB vara ett strikt affärs- mässigt bolag som deltar i konkurrensen på jämbördiga villkor med andra kraftproducenter. Det är ett stort steg tillbaka, sägs det, att tilldela Vattenfall vad regeringen kallar en strategisk roll i omställningsarbetet och att därmed politisera företagets ledning; förtroendet för företaget skadas och risk finns för att konkurrensen på energimarknaden snedvrids. Motionärerna uttrycker farhågor för att en alltmer politiskt styrd energimarknad och en ökad politisk kontroll över det största energiföretaget leder till en skadlig intressesammansättning. I motionen begärs därför ett uttalande av riksdagen att Vattenfall även fortsättningsvis skall bedriva sin verksamhet självständigt och på affärsmässiga grunder samt att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om att ägandet i företaget breddas.

I motion 1998/99:N239 (c) åberopas att Sydkraft AB önskar en europeisk domstolsprövning av lagen om kärnkraftens avveckling. Den nämnda lagen tillämpas alltså för tillfället på ett privat energiföretag, men inte på Vattenfall som ägs av staten och som innehar hälften av den svenska kärnkraftsproduktionen. Motionärerna anser att Vattenfall – i likhet med de tyska kraftbolagen – nu bör upprätta en avvecklingsplan för sin kärnkraft. Regeringen kan, sägs det, genom ägardirektiv eller ändring i bolagsordningen se till att så sker.

De senaste årens utveckling på elmarknaden med en koncentration till allt färre aktörer är mycket oroande och skapar ett sårbart samhälle, anför det i motion 1997/98:N23 (mp). Motionärerna vill att småskaliga elproducenter skall få möjligheter att konkurrera med de stora elbolagen. I motionen förespråkas att staten sprider sitt ägande, t.ex. genom att Vattenfalls innehav av

vattenkraftverk säljs till de landsting som återfinns inom de områden där produktionsenheterna är belägna. En sådan åtgärd skulle enligt motionärerna skapa en effektivare konkurrens. Den skulle vidare stärka de regioner som i dag, enligt vad som framförs i motionen, mer eller mindre får se sig skövlade på denna naturresurs.

Utskottets ställningstagande

I motion 1998/99:N228 (m) begärs ett uttalande av riksdagen att Vattenfall även fortsättningsvis skall bedriva sin verksamhet självständigt och på affärs- mässiga grunder samt att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om att ägandet i företaget breddas. Utskottet har vid tidigare tillfällen (bet. 1996/97:NU12 s. 46 och bet. 1997/98:NU2 s. 24) anfört att det är av avgörande betydelse att Vattenfall har en energipolitisk roll när det gäller att aktivt medverka i omställningen av energisystemet. Bolaget, som svarar för ungefär 50 % av elproduktionen, har en strategisk funktion i detta omställningsarbete. I Vattenfalls långsiktiga utvecklings- och investeringsplaner intar utvecklingen av ny ekologisk elproduktionsteknik och investeringar i el- och värmeproduktion från förnybara energislag viktiga roller. Men samtidigt har utskottet understrukit vid nämnda beslutstillfällen att det för ett företag som Vattenfall som verkar på en konkurrensutsatt marknad, och som har i huvuduppgift att på ett effektivt sätt producera och leverera el till sina kunder, är viktigt att de energipolitiskt motiverade insatserna görs inom ramen för kraven på affärsmässighet. Bolagets beslut om satsningar på utveckling av ny elproduktionsteknik och investeringar i el- och värmeproduktion från förnybara energislag måste därför baseras på att Vattenfall kan uppfylla marknadsmässiga avkastnings- och utdelningskrav i sin verksamhet. Vad beträffar ägarfrågan har utskottet ansett att Vattenfall bör förbli i statlig ägo; någon breddning av ägandet i företaget är inte aktuell. Utskottet har alltså inte ändrat uppfattning i de frågor som aktualiseras i motion 1998/99:N228 (m), vilken följaktligen avstyrks i här berörda delar.

Utskottet vill erinra om – med anledning av vad som sägs i motion 1998/99:N239 (c) – att den s.k. avvecklingslagen omfattar samtliga som innehar rätten enligt kärntekniklagen att driva en kärnkraftsreaktor för att utvinna kärnenergi; så också Vattenfall. Av lagen framgår att vid avgörande av när en reaktor skall tas ur drift skall hänsyn tas till reaktorns geografiska läge. Detta har inneburit att regeringen med stöd av avvecklingslagen beslutat att återkalla de tidigare tillståndsbesluten att driva Barsebäck 1. Riksdagen har ställt sig bakom utskottets uppfattning att ett villkor för avställning av den andra reaktorn i Barsebäckverket är att bortfallet av elproduktion kan kompenseras av ny elproduktion och en minskad användning av elektricitet. Vidare skall riksdagen ges möjlighet att pröva att förutsättningarna för stängningen av denna reaktor är uppfyllda. I beslutet har också sagts att före innevarande mandatperiods utgång skall beslut fattas om hur den fortsatta avställningen av kärnkraftsreaktorer skall genomföras. I avvecklingslagen uttalas att omställningen skall genomföras på ett sätt som gör det möjligt att tillförsäkra svensk industri och samhället i övrigt elektricitet på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Mot denna bakgrund och med den mångfald

av avvägningar som skall göras inom energipolitiken – samtidigt som Vattenfall enligt vad som nyss sagts har en särskild roll i det energipolitiska omställningsarbetet – finner utskottet det inte lämpligt att ålägga Vattenfall att upprätta en särskild, egen avvecklingsplan för sina kärnkraftsreaktorer. En sådan avvecklingsplan förutsätter fasta tidpunkter för nedtrappning av den kärntekniska verksamheten och det vore missriktat med de förutsättningar som gäller för energipolitiken att påtvinga Vattenfall en sådan strategi. Med det sagda avstyrks motion 1998/99:N239 (c).

Vidare finner utskottet att det inte kan anses vara ändamålsenligt – som föreslås i motion 1997/98:N23 (mp) – att staten säljer sina vattenkraftstillgångar till de norrländska landstingen. En sammanhållning av dessa krafttillgångar ger bättre effektivitet i produktionen och därmed lägre elpriser. Det är i detta sammanhang också viktigt att påminna om att den norrländska energiproduktionen i vattenkraftverken numera avyttras i konkurrens med t.ex. finsk och norsk produktion. Konkurrensen mellan enskilda landsting i Norrland skulle enligt utskottets mening vara otillräcklig för att påverka elpriserna, utan prisnivån för konsumenten avgörs i högre grad av effektiviteten i olika europeiska länders energiproduktion som i konkurrens möts på en öppen energimarknad. Med det sagda avstyrks motion 1997/98:N23 (mp) i här aktuell del.

Nätavgifter

Motionen

I motion 1998/99:N312 (s) konstateras att elkunden endast kan påverka den del av elkostnaden som hänför sig till elförbrukningen. Övriga komponenter i kostnaden – nätavgift och skatter – är ej påverkbara för den enskilde konsumenten. Motionärerna påpekar att nätföretagens verksamhet efter avregleringen är en monopolverksamhet och att elkunderna måste betala de nätavgifter som innehavaren av nätkoncessionen fastställer. Energimyndigheten skall, sägs det, granska nätföretagens verksamhet i syfte att kontrollera att de inte utnyttjar sin monopolsituation och tar ut oskäligen nätavgifter av sina kunder. I motionen hänvisas till en rikstäckande undersökning som Bostadsbranschens avgiftsgrupp genomfört. Syftet med granskningen var att se hur olika typer av avgifter påverkar hyresnivån för en normalstor (80 m²) lägenhet. När det gäller nätavgifterna blev resultatet, enligt motionärerna, att den differens som noterades mellan den högsta och den lägsta nätavgiften i landet motsvarar en hyresskillnad på 150 kr per månad för denna lägenhetstyp. Utfallet av undersökningen visar, menar motionärerna, att många nätföretag inte drivs rationellt eller att intäkterna från nätverksamheten inte stannar inom nätföretaget. Slutsatsen i motionen är att den kontroll av nätverksamheten som utövas av Energimyndigheten inte är tillräcklig. En motsvarande redovisning lämnas också av fjärrvärmemetaxornas variation i landet. Även här påvisas stora kostnadsskillnader som motionärerna betecknar som helt oacceptabla. I motionen föreslås – i syfte att främja kundens ställning – att Energimyndigheten skall ges en förstärkt roll att påverka verksamheten inom

Vissa kompletterande uppgifter

Reglering av nätverksamhet i ellagen (1997:857) syftar till att säkerställa att nätverksamhet bedrivs effektivt och rationellt, samt att nätföretagens monopolställning inte missbrukas. Enligt lagen skall tarifferna för nätverksamhet vara skäliga och utformade på sakliga grunder. Med saklig grund avses att de skall vara objektiva och icke-diskriminerande. Skälighetsprövningen skall baseras på de intäkter och kostnader som kan hänföras till det aktuella koncessionsområdet. Allmänt sett är överföring av el (nätverksamhet) en kapitalintensiv verksamhet med höga fasta kostnader. Skäligheten i nättariffer och andra villkor för nättjänster som ett nätföretag tillämpar prövas av nätmyndigheten. Denna myndighetsfunktion låg inledningsvis på Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), men överfördes till Energimyndigheten i samband med att denna myndighet inrättades år 1998.

Energimyndigheten rapporterar årligen i samråd med Svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Konkurrensverket och Konsumentverket till regeringen om utvecklingen på elmarknaden. Den tredje redovisningen avlämnades i november 1998. Då överlämnades rapporten Utvecklingen på elmarknaden 1998, där erfarenheterna från bl.a. nätverksamheten beskrivs. I den sistnämnda rapporten sägs bl.a. att nätavgifterna visar på en ojämn utveckling i landet; sänkta avgifter förekommer, liksom avgiftshöjningar. Det konstateras att det föreligger betydande skillnader i nättariffer mellan nätföretagen. Bland annat har hushållskunder med låg elförbrukning fått vidkännas höjda avgifter. Denna utveckling beror på, skriver Energimyndigheten, att det pågår en successiv ombalansering av avgiftsstrukturen på så sätt att lägenhetskunder och villakunder utan elvärme får betala mer i förhållande till andra kundkategorier. En viktig förklaring till detta är skillnader i kundtäthet mellan företagen. Därutöver finns dock enligt rapporten betydande avgiftsskillnader mellan nätföretag med likvärdiga fysiska förutsättningar. Erfarenheterna har visat, sägs det, att den metod för skälighetsbedömning som används av nätmyndigheten inte är tillräckligt ändamålsenlig för att nå snabba resultat i fråga om tillsyn av nätavgifternas skälighet. Mot denna bakgrund har Energimyndigheten under hösten 1998 initierat projekt för att utveckla metodiken för både uppföljning och tillsyn av nätföretagen. Det ena projektet syftar till att öka möjligheterna till insyn vad gäller kostnader och prestationer i syfte att åstadkomma bättre förutsättningar för jämförelser mellan nätföretagen. Det andra projektet syftar till att granska alternativa tillsynsmodeller, bl.a. med avseende på hur begreppet skälig nättariff skall kunna operationaliseras. Resultatet av detta arbete väntas under år 1999. En översyn och utvärdering av tillsynen av nätverksamhet är planerad att genomföras som en del i uppföljningen av elmarknadsreformen. Ett viktigt syfte är att analysera behovet av förändringar av regelverket och organisationen för tillsynen för att därigenom säkerställa att nätverksamhet bedrivs effektivt och att rationaliseringspotentialen tas till vara. De närmare formerna och tidpunkter för den

planerade översynen och utvärderingen har ännu inte fastställts, men arbetet kommer enligt uppgift sannolikt att inledas under år 1999.

Vad gäller fjärrvärme förekommer också enligt rapporten en betydande spridning i taxorna mellan företagen. Det kan finnas flera orsaker till spridningen. Företagens förutsättningar att bygga ut och bedriva fjärrvärmeverksamhet varierar beroende på bl.a. lokala omständigheter, tidpunkt för investering i fjärrvärmeverksamhet och finansieringsprinciperna. Detta kan ge upphov till kostnadsskillnader. I samband med att det nya regelverket för elmarknaden infördes tillkom vissa särregler för kommunal fjärrvärmeverksamhet, vilka innebar bl.a. att kommunal produktion och distribution av fjärrvärme som bedrivs i privaträttslig form undantogs från självkostnads- och likställighetsprinciperna. I rapporten sägs att det kan finnas anledning att följa prisutvecklingen på fjärrvärme då många fjärrvärmeföretag ingår i en koncern tillsammans med ett elhandelsföretag. Elhandelsbolaget i koncernen kan, skriver Energimyndigheten, potentiellt subventioneras av fjärrvärmen, då det finns betydligt större möjligheter att ta ut högre priser inom fjärrvärmeverksamheten, eftersom överföringen av fjärrvärme är ett naturligt monopol på samma sätt som nättjänsten. För fjärrvärme finns för närvarande ingen prisreglering.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet – med anledning av vad som sägs i motion 1998/99:N312 (s) – påminna om att det sker en fortlöpande, årlig uppföljning av utvecklingen på elmarknaden. Den senaste rapporten avlämnades i november 1998. Där konstateras att det föreligger betydande skillnader i nättariffer mellan nätföretagen. Även om en viss positiv utveckling kan spåras mot lägre avgiftsnivåer hos vissa nätföretag talar de skillnader som påvisas i rapporten – och i den undersökning som omnämns i motion 1998/99:N312 (s) – för vikten av en fortsatt god tillsyn över nätverksamheten. Utskottet välkomnar det utvecklingsarbete som har initierats hos Energimyndigheten i syfte att förbättra metodiken för både uppföljning och tillsyn av nätföretagen. Resultatet av detta arbete väntas under år 1999. Vidare noterar utskottet planerna på att genomföra en översyn och utvärdering av tillsynen av nätverksamhet, detta som en del i den fortlöpande uppföljningen av elmarknadsreformen. Syftet med detta arbete är att analysera behovet av förändringar av regelverket och organisationen för tillsynen för att därigenom säkerställa att nätverksamhet bedrivs effektivt och att rationaliseringspotentialen tas till vara.

Vad gäller fjärrvärm taxorna kan det finnas en risk för övervältringseffekter på konsumenterna i samband med ett förväntat prisfall på den rörliga elkostnaden senare under år 1999. På samma sätt som gäller för avgiftssättningen för nätverksamheten bör taxeutvecklingen på fjärrvärmen följas; här har Konkurrensverket en viktig roll att spela i övervakningen av att de företag som har kontroll över prissättningen inte missbrukar sin dominerande ställning på marknaden. Detta leder till att utskottet vill erinra om – både vad gäller nätverksamheten och skeendet inom fjärrvärmesektorn – att det måste

ankomma på regeringen att noggrant följa utvecklingen inom dessa två områden och vidta erforderliga åtgärder om utvecklingen så föranleder.

1998/99:NU8

Med det sagda avstyrker utskottet motion 1998/99:N312 (s).

Kärnkraftsreaktorerna och millennieskiftet

Motionen

I motion 1998/99:N301 (mp) uttalas att effekterna av en allvarlig incident eller ett reaktorhaveri i samband med övergången mellan två sekel och de två åren 1999 och 2000 måste vägas mot kostnaderna som följer av att stoppa kärnkraftverken under de timmar som omgärdar detta årsskifte. Motionärernas bedömning är att riskerna för felfunktion i något drift- eller säkerhetspåverkande datorsystem är väsentligt större vid omslaget till årtalet 2000 än normalt. Därför begärs det i motionen att regeringen skall vidta nödvändiga åtgärder för att stoppa de svenska kärnkraftsreaktorerna under årsskiftet 1999/2000. Utgångspunkten för resonemanget är att effektbehovet under ca 36 timmar från nyårsafton kl. 12.00 till nyårsdagen kl. 24.00 bedöms vara lägre än under normala vinterdygn. Många energikrävande industrier bör, anför det, kunna stoppas för planerat underhåll under den aktuella tiden. Den nödvändiga energitillförseln kan, menar motionärerna, tillgodoses med vattenkraft kompletterad med normal krafttillförsel från kraftvärmeverk under de aktuella 36 timmarna; några kondenskraftverk och gasturbiner kan därutöver hållas i beredskap för att gå i drift.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringen utfärdade i januari 1997 en förordning (1997:30) om översyn av statliga myndigheters informationssystem inför år 2000. Enligt förordningen skall myndigheterna analysera vilka tekniska anpassningar som behöver göras inför övergången till år 2000 i de informationssystem som är av väsentlig betydelse för egen eller andras verksamhet. Myndigheter som utövar tillsyn – som t.ex. Statens kärnkraftinspektion – skall också enligt förordningen redovisa en bedömning av anpassningsarbetet inom tillsynsområdet. Av förordningen framgår (6 §) att anpassningarna i de informationssystem som är av väsentlig betydelse för egen eller andras verksamhet skall ha genomförts, kontrollerats och godkänts av myndigheten senast den 1 juni 1999. Om myndigheten på förhand finner att den inte kan uppfylla detta krav skall en redovisning lämnas till regeringen omgående, dock senast den 31 mars 1999.

Statskontoret har regeringens uppdrag att fortlöpande följa upp myndigheternas anpassningsarbete och varje halvår lämna en samlad bedömning till regeringen. I ett regeringsbeslut i juni 1998 uppdrog regeringen – på grundval av en halvårsrapport från Statskontoret – åt särskilt utpekade myndigheter med ansvar för samhällsviktiga funktioner att inom sina ansvarsområden noggrant följa anpassningsarbetet, analysera och bedöma eventuella risker för allvarliga störningar och överväga åtgärder för att säkerställa säkerheten i verksamheten inför år 2000. De aktuella myndigheterna var Statens rädd-

ningsverk, Socialstyrelsen, Post- och telestyrelsen, Luftfartsverket, Banverket, Sjöfartsverket, Finansinspektionen, Jordbruksverket, Svenska kraftnät och Statens kärnkraftinspektion. I uppdraget sades att de aktuella myndigheterna skulle lämna en första redovisning av sina bedömningar och åtgärder till regeringen och till Statskontoret senast den 1 oktober 1998. Regeringen avser att därefter överväga kompletterande åtgärder och anvisningar inför de redovisningar som skall lämnas den 1 mars 1999 och 1 oktober 1999.

I rapporten (1998:29) Läget i 10 samhällsfunktioner (Lägesrapport 6) bedömer Statskontoret de inkomna rapporterna. Analysen visar, enligt Statskontoret, att säkerheten enligt bedömningen är högst vad avser kärnkraften och de finansiella tjänsterna och lägst vad avser luftfart, sjöfart, räddningstjänst, järnvägstrafik och telekommunikationer. Funktionen kärnkraftssäkerhet omfattar de fyra svenska kärnkraftsproducenternas tolv reaktorer. I den underlagsrapport (SKI-PM 98:26) som Statens kärnkraftinspektion levererade som svar på regeringens uppdrag sades bl.a. att det inte förväntas att millennieskiftet skall innebära ett hot mot reaktorsäkerheten. Om ett kraftverk inte bedöms säkert kommer det att stängas av, vilket i så fall innebär bortfall av produktionskapacitet. Av rapporten framgår att dokumentationen om arbetet kommer att studeras på plats vid inspektioner. Förelägganden bedöms i dagsläget inte behövas. Av de sammanfattningar av arbetsläget vid kraftbolagen som ingår i rapporten framgår att dessa kommer att ta fram beredskapsplaner för årsskiftet fram till år 2000 (och andra kritiska tidpunkter). Åtgärder vidtas också för att minimera risker för yttre störningar som påverkar reaktorsäkerhet och tillgänglighet.

Av regeringens skrivelse 1998/99:40 med en lägesrapport om IT-omställningen i samhället inför år 2000 sägs bl.a. att anpassningsarbetet i huvudsak bedrivits på ett tillfredsställande sätt. Arbetet bör dock, menar regeringen, påskyndas för att säkra att provning och verifiering av systemen hinner genomföras. Skrivelsen avses att tas upp till kammarbehandling den 17 mars 1999 (bet. 1998/99:TU4).

I januari 1999 avlämnade Statskontoret en ny lägesrapport (1999:2) – Skiftet till år 2000 (lägesrapport 7) – där det bl.a. sägs att flertalet myndigheter är försenade i sitt arbete med provning och säkring inför år 2000. Av rapporten framgår att arbetet går långsammare än beräknat. Bland de myndigheter som Statskontoret menar skall ägnas särskild uppmärksamhet märks bl.a. Svenska kraftnät och Energimyndigheten. Vad gäller den sistnämnda myndigheten fick den i uppdrag av regeringen i november 1998 att bedöma risker och överväga behov av åtgärder inom sektorerna för försörjning med fjärrvärme, petroleumprodukter och naturgas i samband med IT-omställningen inför år 2000.

Utskottets ställningstagande

Av den nyss lämnade redogörelsen framgår att Statens kärnkraftinspektion gör bedömningen att det instundande millennieskiftet inte förväntas innebära något hot mot reaktorsäkerheten. Det sägs också att om ett kraftverk inte bedöms säkert kommer det att stängas av. Kraftbolagen avser också att ta fram beredskapsplaner för årsskiftet 1999/2000 och andra kritiska tidpunkter

både före och efter detta årsskifte. Utskottet konstaterar att kärnkraften av Statskontoret – som har regeringens uppdrag att övervaka myndigheternas anpassningsarbete – bedöms vara den verksamhet som har den högsta säkerheten vad gäller funktionaliteten i datasystemen inför det nya årtusendet.

Mot denna bakgrund är det utskottets bedömning att det inte föreligger några skäl för att överväga en stängning av reaktorerna över det nämnda årsskiftet på det sätt som begärs i motion 1998/99:N301 (mp). Utskottet avstyrker därmed motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *riktlinjer för energipolitiken*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:N23 yrkandena 1–3, 1998/99:MJ605 yrkande 9, 1998/99:MJ749 yrkande 9, 1998/99:N228 yrkandena 1–4, 10–17, 19, 21 och 34, 1998/99:N241 yrkandena 1, 5, 6 och 8, 1998/99:N246, 1998/99:N261 yrkande 1 och 1998/99:N294,
res. 1 (m, fp)
res. 2 (kd)
res. 3 (mp)
2. beträffande *naturgasnät i Sverige*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N228 yrkande 26 och 1998/99:N293,
res. 4 (m, kd, fp, mp)
3. beträffande *effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:MJ803 yrkande 6, 1998/99:N208, 1998/99:N220 och 1998/99:N226,
res. 5 (m, kd, fp)
res. 6 (mp) – motiv.
4. beträffande *kärntekniklagen*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N228 yrkandena 7 och 9, 1998/99:N241 yrkande 10 och 1998/99:N313,
res. 7 (m, kd, fp)
5. beträffande *bioenergi*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N228 yrkandena 23 och 24, 1998/99:N241 yrkande 7 och 1998/99:N320,
res. 8 (m, kd, fp)
6. beträffande *Vattenfall AB m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:N23 yrkande 5, 1998/99:N228 yrkandena 31 och 32 och 1998/99:N239,
res. 9 (m, kd, fp)
res. 10 (c, mp)
7. beträffande *nätavgifter*
att riksdagen avslår motion 1998/99:N312,
res. 11 (m, kd, fp)
8. beträffande *kärnkraftsreaktorerna och millennieskiftet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:N301.
res. 12 (mp)

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Ola Karlsson (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m) (momenten 1–5 och 7), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Anne Ludvigsson (s), Stefan Hagfeldt (m) (momenten 6 och 8), Karl Gustav Abramsson (s), Lennart Värmbö (v) och Runar Patriksson (fp).

Reservationer

1. Riktlinjer för energipolitiken (mom. 1)

Per Westerberg (m), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om riktlinjer för energipolitiken bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning och i enlighet med vad som anförs i motion 1998/99:N228 (m) står riksdagens energipolitiska beslut våren 1997 i strid med utslaget i 1980 års folkomröstning om kärnkraften. Riktlinjerna avviker också ifrån 1991 års energipolitiska beslut, enligt vilket resultatet av hushållningen med el, tillförseln av el från miljöacceptabel kraftproduktion och möjligheterna att behålla internationellt konkurrenskraftiga elpriser skall avgöra när kärnkraftsavvecklingen kan inledas och i vilken takt den kan genomföras. Med utgångspunkt i såväl folkomröstningen som 1991 års energipolitiska beslut finns det enligt utskottets mening inga sakliga skäl för att fatta beslut om stängning av kärnkraftverk i förtid. I likhet med vad som sägs i nyssnämnda motion innebär en nedläggning av världens kanske säkraste kärnkraftverk en kapitalförstörelse som är unik i svensk industrihistoria. Den nya inriktningen på energipolitiken kan komma att skada Sverige som industrination och i en omfattning som utskottet känner stor oro inför.

Utskottet vill också påminna om förutsättningarna för den svenska basindustrin; den är elintensiv och därför känslig för en energipolitik som leder till höjda elpriser. Även om det i riksdagens beslut påstås att industrin skall skyddas från kärnkraftsavvecklingens oundvikliga konsekvenser, kommer avställningen av kärnkraftsreaktorer att medföra ett försämrat konkurrensläge för den elintensiva industrin. Detta får negativa effekter för de olika regioner som är starkt beroende av denna industri. På sikt kommer även ett stort antal underleverantörer och serviceföretag till basindustrin att drabbas av kärnkraftsavvecklingen. Utskottet anser vidare att regeringen knyter orealistiska förhoppningar till möjligheterna att undvika de negativa effekter som en kärnkraftsavveckling för med sig genom att minska elförbrukningen i hus-

hållssektorn. Att bygga om ett småhus med direktverkande elvärme till annan uppvärmningsform beräknas enligt uppgift kosta mellan 80 000 och 150 000 kr. Trots statliga investeringsstöd kommer de berörda husägarna därmed att tvingas att betala upp till ca 100 000 kr för att ersätta sin nuvarande, oftast fullt funktionsdugliga, elvärme.

Utskottet vill också påpeka att det råder fundamentalt ändrade förutsättningar jämfört med tidigare på den numera avreglerade elmarknaden. Prissättningen, investeringsbesluten och planeringen sker nu på grundval av den information som elmarknaden förmedlar till konsumenter och producenter. Energipolitiken i stort måste enligt utskottets mening bygga på samma principer som de som gäller för elmarknaden. Den fortlöpande omställningen, miljöanpassningen och förnyelsen av energisystemet gagnas bäst om statmakterna kan ge långsiktigt stabila förutsättningar för kraftföretagen, industrin och hushållen. Kraftbranschen får då själv ta det fulla ansvaret för sin utveckling och miljöanpassning. Avregleringen av elmarknaden innebär att ansvaret för förnyelse, utveckling och omställning av produktionsapparaten läggs hos kraftbranschen själv. Effektiviseringen och hushållningen med energiresurser skall fortsätta på de villkor som en fri energimarknad anger; en prioriterad uppgift för staten är i stället att stödja den långsiktiga forskningen och utvecklingen. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag härom.

Sammanfattningsvis vill utskottet framhålla energipolitikens strategiska roll för att nå övergripande mål som konkurrenskraft, god miljö och välfärd. Utskottets uppfattning är att beslutet om en förtida kärnkrafts-utveckling är illa underbyggt. Utvecklingen innebär en kapitalförstörelse som hotar jobben, miljön och levnadsstandarden i landet. Riksdagsbesluten om att inleda en förtida kärnkrafts-utveckling och införandet av lagen om kärnkraftens utveckling måste enligt utskottets mening därför upphävas. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag härom.

Med det sagda tillstyrker utskottet de nu aktuella yrkandena i motion 1998/99:N228 (m). Det utskottet nu anfört ligger också delvis i linje med de i detta avsnitt berörda yrkandena i motionerna 1998/99: MJ605 (kd) och 1998/99: N241 (kd). Med hänvisning till den principiella syn som i det föregående utvecklats gentemot 1997 års energipolitiska beslut och den politiska uppgörelse som inför detta avgörande träffades av berörda partier avstyrker utskottet vidare motionerna 1998/99: MJ749 (c) och 1998/99: N246 (v).

Utskottet avvisar en utbyggnad av vattenkraften med hjälp av statliga subventioner; den positiva bild av potentialen för energitillförsel från de mindre vattenkraftverken som ges i motion 1998/99: N294 (s) bygger enligt utskottets mening sannolikt på att ett omfattande stöd måste lämnas från statens sida. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet den nämnda motionen.

Av den redovisning som nyss lämnades är det utskottets uppfattning att energipolitiken är ett instrument för att nå övergripande mål som konkurrenskraft, god miljö och välfärd. Mot denna bakgrund måste utskottet bestämt avvisa den syn som uttrycks i motion 1998/99: N261 (mp) om hur ekonomiska styrmedel skall användas inom energipolitiken. Att använda ekonomiska styrmedel i syfte att uppnå en slutlig utveckling av kärnkraften till år 2010 är enligt utskottets uppfattning fullständigt orealistiskt. En sådan

energipolitik skulle få förödande konsekvenser för svenskt näringsliv och därmed för sysselsättning, välfärd och konkurrenskraft. Denna politik skulle även få till följd en drastiskt försämrad miljö med negativ klimatpåverkan. I detta sammanhang avstyrks också motion 1997/98:N23 (mp); även här förordas ekonomiska styrmedel under namnet skatteväxling som på ett godtyckligt sätt riskerar att slå ut industriföretag och därmed sysselsättning i landet.

Det utskottet nu anfört om energipolitikens inriktning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *riktlinjer för energipolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N228 yrkandena 1–4, 10–17, 19, 21 och 34, med anledning av motionerna 1998/99: MJ605 yrkande 9 och 1998/99:N241 yrkandena 1, 5, 6 och 8 och med avslag på motionerna 1997/98:N23 yrkandena 1–3, 1998/99: MJ749 yrkande 9, 1998/99:N246, 1998/99:N261 yrkande 1 och 1998/99:N294 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Riktlinjer för energipolitiken (mom. 1)

Göran Hägglund och Inger Strömbom (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om riktlinjer för energipolitiken bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion 1998/99:N241 (kd) anser utskottet att en ny energipolitik bör utarbetas. Långsiktigt skall Sveriges energiförsörjning baseras på inhemska förnybara energikällor och bränslen. Strävan skall vara att möjliggöra en successiv avveckling av kärnkraftsreaktorer genom elsparande och nyproduktion av el från förnybara energikällor. Den första kärnkraftsreaktorn bör alltså tas ur produktion först när motsvarande mängd el kan kompenseras med ny tillförsel och sparande. Eleffektivisering och utveckling av förnybar elproduktion skall på sikt göra kärnkraft obehövlig, liksom energisystem som bygger på fossila bränslen. Utskottet ställer sig bakom den inriktning som förordas i motion 1998/99: MJ605 (kd) för energiforskningen; prioritet bör ges åt förgasningsteknik, solceller och värmepumpsteknik. På så sätt byggs ett ekologiskt uthålligt energisystem upp. Inom ramen för en sådan principiell inriktning på energipolitiken skall industri och hushåll tillförsäkras säkra elleveranser till fortsatt konkurrenskraftiga och rimliga priser.

Utskottet vill också påminna om förutsättningarna för den svenska basindustrin; den är elintensiv och därför känslig för en energipolitik som leder till höjda elpriser. Även om det i riksdagens beslut påstås att industrin skall skyddas från kärnkraftsavvecklingens oundvikliga konsekvenser, kommer avställningen av kärnkraftsreaktorer att medföra ett försämrat konkurrensläge för den elintensiva industrin. Detta får negativa effekter för de olika regioner som är starkt beroende av denna industri. På sikt kommer även ett stort antal underleverantörer och serviceföretag till basindustrin att drabbas av kärnkraftsavvecklingen.

Med det sagda tillstyrker utskottet de här aktuella yrkandena i motionerna 1998/99:N241 (kd) och 1998/99:MJ605 (kd). Det utskottet nu anförd ligger också delvis i linje med de i detta avsnitt berörda yrkandena i motion 1998/99:N228 (m). Med hänvisning till den principiella syn som i det föregående utvecklats gentemot 1997 års energipolitiska beslut och den politiska uppgörelse som inför detta avgörande träffades av berörda partier avstyrker utskottet vidare motionerna 1998/99:MJ749 (c) och 1998/99:N246 (v).

Utskottet avvisar en utbyggnad av vattenkraften med hjälp av statliga subventioner; den positiva bild av potentialen för energitillförsel från de mindre vattenkraftverken som ges i motion 1998/99:N294 (s) bygger enligt utskottets mening sannolikt på att ett omfattande stöd måste lämnas från statens sida. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet den nämnda motionen.

Av den redovisning som nyss lämnades är det utskottets uppfattning att energipolitiken är ett instrument för att nå övergripande mål som konkurrenskraft, god miljö och välfärd. Mot denna bakgrund måste utskottet bestämt avvisa den syn som uttrycks i motion 1998/99:N261 (mp) om hur ekonomiska styrmedel skall användas inom energipolitiken. Att använda ekonomiska styrmedel i syfte att uppnå en slutlig avveckling av kärnkraften till år 2010 är enligt utskottets uppfattning inte realistiskt. En sådan energipolitik skulle få förödande konsekvenser för svenskt näringsliv och därmed för sysselsättning, välfärd och konkurrenskraft. Denna politik skulle även få till följd en drastiskt försämrad miljö med negativ klimatpåverkan. I detta sammanhang avstyrks också motion 1997/98:N23 (mp). Även här förordas ekonomiska styrmedel under namnet skatteväxling som på ett godtyckligt sätt riskerar att slå ut industriföretag och därmed sysselsättning i landet.

Det utskottet nu anförd om energipolitikens inriktning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande riktlinjer för energipolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:MJ605 yrkande 9 och 1998/99:N241 yrkandena 1, 5, 6 och 8, med anledning av motion 1998/99:N228 yrkandena 1–4, 10–17, 19, 21 och 34 och med avslag på motionerna 1997/98:N23 yrkandena 1–3, 1998/99:MJ749 yrkande 9, 1998/99:N246, 1998/99:N261 yrkande 1 och 1998/99:N294 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförd.

3. Riktlinjer för energipolitiken (mom. 1)

Ingegerd Saarinen (mp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om riktlinjer för energipolitiken bort ha följande lydelse:

Utskottet vill ansluta sig till den principiella syn på energipolitikens utformning som uttrycks i motionerna 1997/98:N23 (mp) och 1998/99:N261 (mp). Energisystemet måste genomgå en total omställning som innebär en elproduktion med förnybara energislag och en slutgiltig avveckling av kärnkraften till år 2010. Detta år bör återinföras som slutår för kärnkraftsavveckl-

ingen. Under de närmaste fem åren bör minst tre kärnkraftsreaktorer stängas, samtidigt som koldioxidutsläppen från energisektorn minskar.

Utskottet anser att den svenska energipolitikens mål skall vara att inom ramen för en ekologiskt bärkraftig utveckling på kort och lång sikt skapa förutsättningar för att förse landet med förnybar energi på ett sätt som medför att bl.a. näringslivet ges konkurrenskraftiga villkor och hushållen får rimliga totalkostnader. En skatteväxling med högre skatter på energi och miljöutsläpp och lägre skatter på arbete bör genomföras. Den allmänna energiskatten, som bör utgå med en enhetlig skatt per kWh, bör kompletteras med produktions- och miljörelaterade skatter.

Med utgångspunkt i nyssnämnda mål för energipolitiken bör såväl kärnkraften som fossila bränslen avvecklas ur det svenska energisystemet. Kärnkraften bör avvecklas helt, medan målsättningen för fossila bränslen bör vara att användningen skall minska med minst 80 %. Samtidigt bör målet vara att bortfallet av energi inte skall ersättas fullt ut. En minskad andel kärnkraftsproducerad elektricitet bör kompenseras dels av en minskad elanvändning genom konvertering från eluppvärmning samt effektivare elanvändning och hushållning, dels av en utbyggnad av ny elproduktion med förnybara energislag. Även för miljövänliga energislag gäller det att finna en optimal snarare än en maximal nivå på användningen. Vikten av en effektivisering av energi-användningen kan därför inte nog understrykas.

Utskottet förordar mot denna bakgrund en strategi som går ut på att aktivt utnyttja marknadsekonomiska styrmedel för att åstadkomma huvuddelen av kärnkraftsavvecklingen. Alla energislag skall betala sina fulla kostnader. Effekterna av dessa styrmedel kommer emellertid inte att nås så fort att de kan utnyttjas för inledningen av kärnkraftsavvecklingen. För att åstadkomma en påbörjad avveckling av kärnkraften och för att säkerställa att avvecklingen sker i en jämn och rimlig takt behövs därför en kompletterande lagstiftning i form av en avvecklingslag. Med utnyttjandet av ekonomiska styrmedel och bestämmelserna i lagen om kärnkraftens avveckling är det utskottets uppfattning att tre kärnkraftsreaktorer kan stängas under de närmaste fem åren.

De farhågor som uttrycks i motion 1998/99:N228 (m) för sysselsättningen och den industriella framtiden i Sverige menar utskottet vara överdrivna. Det finns utomordentligt goda förutsättningar för att genomföra en radikal omställning av vårt energisystem. De effekter på sysselsättning och välfärd som beskrivs i den nämnda motionen kommer inte att uppstå om omställningsarbetet är väl planerat och uppbyggt kring miljöprövade prisrelationer som ger de rätta incitamenten för energiföretagen att satsa resurser på ny och på sikt mycket lönsam energiproduktion. Den miljöskadliga energiproduktion som – enligt vad som sägs i motion 1998/99:N241 (kd) – skulle hota Sveriges åtaganden inom ramen för det internationella klimatarbetet kommer, enligt utskottets uppfattning, vid en sådan tillämpning av ekonomiska styrmedel inte till stånd. De energialternativ som leder till ökade koldioxidutsläpp skulle beläggas med så höga avgifter att någon lönsamhet aldrig skulle kunna förknippas med att investera i sådan produktion. Det kunnande som finns i Sverige inom det energitekniska området och den goda nivån på vår energiforskning är faktorer som gör att utskottet med tillförsikt räknar med att

strategin för avvecklingen av kärnkraften i den takt som här nämnts kan realiseras. Detta låter sig göras utan att konsekvenserna för den konkurrensutsatta industrin, sysselsättningen och miljön skulle bli – av de skäl som utskottet nu har anfört – sådana som beskrivs av företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna i de nyssnämnda motionerna.

Med det sagda tillstyrker utskottet de här aktuella yrkandena i motionerna 1997/98:N23 (mp) och 1998/99:N261 (mp). Det utskottet nu anfört ligger också delvis i linje med de i detta avsnitt berörda yrkandena i motionerna 1998/99:N246 (v), 1998/99:MJ605 (kd) och 1998/99:MJ749 (c). Då utskottet anser att någon ytterligare vattenkraftsutbyggnad ej skall förekomma avstyrks motion 1998/99:N294 (s). Vidare avstyrker utskottet motionerna 1998/99:N228 (m) och 1998/99:N241 (kd) i här berörda delar. Det utskottet nu har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *riktlinjer för energipolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1997/98:N23 yrkandena 1–3 och 1998/99:N261 yrkande 1, med anledning av motionerna 1998/99: MJ605 yrkande 9, 1998/99: MJ749 yrkande 9 och 1998/99:N246 och med avslag på motionerna 1998/99:N228 yrkandena 1–4, 10–17, 19, 21 och 34, 1998/99:N241 yrkandena 1, 5, 6 och 8 och 1998/99:N294 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Naturgasnät i Sverige (mom. 2)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om naturgasnät i Sverige bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att etableringen av en naturgasledning genom Sverige direkt skulle motverka intentionerna i Kyotoöverenskommelsen och att en sådan ledning för överskådlig tid skulle låsa fast vårt land i ett ökat fossilbränsleberoende. Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen bekräfta att 1993 års beslut om riktlinjer för den svenska klimatpolitiken står fast. Utskottet avvisar alla planer på en storskalig introduktion av naturgas (fossilgas). En sådan ökad användning av naturgasen skulle leda till en väsentlig ökning av koldioxidutsläppen och omintetgöra koldioxidmålet. Vidare skulle naturgasen endast i mycket begränsad omfattning komma att tjäna som utbyte för olja och kol eftersom dessa bränslen redan har ersatts av biobränslen. I stället blir det biobränsleanvändningen i de kommunala värmeverken i södra och mellersta Sverige som kommer att hotas.

Utskottet ser det som angeläget i den pågående beredningen av EG:s gasmarknadsdirektiv att EG-kommissionen görs uppmärksam på de ogynnsamma effekter för Sveriges utsläpp av koldioxid som en naturgasledning skulle förorsaka. Detta bör beaktas om infrastrukturstöd från EU:s budget övervägs till en naturgasledning genom Sverige. Enligt utskottets mening är

det oundgängligt för en trovärdig svensk klimatpolitik att planerna på en stor naturgasledning genom landet inte fullföljs.

Med det sagda tillstyrker utskottet motionerna 1998/99:N228 (m) – i här berörd del – och 1998/99:N293 (mp). Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *naturgasnät i Sverige*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N228 yrkande 26 och 1998/99:N293 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m. (mom. 3)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m. bort ha följande lydelse:

Inledningsvis ställer sig utskottet bakom de beskrivningar som lämnas i motionerna 1998/99:N208 (m), 1998/99:N220 (m) och 1998/99:MJ803 (fp) om de allvarliga konsekvenser som kommer att uppstå om Barsebäcksverket stängs av. Verket är en energiproducerande kärnkraftsanläggning med hög säkerhetsnivå som fortsatt kan producera stora mängder elektricitet på ett kostnadseffektivt och miljövänligt sätt. Utskottets bedömning är att reaktorerna i Barsebäck har en lång återstående livslängd. En förtida avstängning leder till att Sverige återfår den fossilanvändning som vi undgick när kärnkraftverket i Barsebäck en gång laddades. Bortfallet av el kommer till väsentlig del att kompenseras med import av kolbaserad el från Danmark. Avställningen av de två Barsebäcksreaktorerna kommer att leda till ökade utsläpp av koldioxid, men också förorsaka ökade utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider, som bidrar till en ökad försurning. Detta innebär enligt utskottets mening att riktlinjerna för klimatpolitiken i praktiken kommer att överges. Den klimatkonvention som undertecknades i Rio de Janeiro år 1992 säger att det krävs stora insatser för att begränsa koldioxidutsläppen av sådana industrinationer som till exempel Sverige. Enligt riksdagens beslut år 1993 (prop. 1992/93:179, bet. 1992/93:JoU19) skall utsläppen av koldioxid från fossila bränslen år 2000 stabiliseras till 1990 års nivå, för att därefter minska. Utskottet konstaterar att Sverige i EU förhandlat till sig en möjlighet att öka de svenska utsläppen med 4 % till år 2010. Denna möjlighet får inte utnyttjas; i stället bör Sverige agera med kraft och minska koldioxidutsläppen för att på ett trovärdigt sätt kunna driva frågan på det internationella planet. Detta talar – i enlighet med vad som begärs i motionerna 1998/99:N208 (m) och 1998/99:MJ803 (fp) – för att regeringen måste genomföra en bred miljökonsekvensanalys av effekterna vid en avstängning av Barsebäcksverket. Utskottet vill också erinra om en annan konsekvens som följer av att driften vid Barsebäcksverket upphör. De alltmer sammankopp-

lade elnäten i Östersjöregionen kommer att ge ett ökat underlag för elproduktion vid kärnkraftverk i Östeuropa när produktionen från Barsebäcksreaktorerna faller ifrån. Enligt utskottets mening innebär detta en försämrad kärnsäkerhet i hela norra Europa; en utveckling som väcker stark oro. Med det anförda tillstyrker utskottet de nämnda motionerna, varav motion 1998/99: MJ803 (fp) i här berörd del.

Enligt utskottets mening är det en ytterst angelägen fråga som tas upp i motion 1998/99: N226 (m) om de begränsade marginaler som finns i form av nationell reservkraft för att klara bristsituationer i landets elförsörjning. Utskottet ser med oro på det faktum att svenska, moderna och förhållandevis miljövänliga oljekondensverk har stängts till förmån för import av billig dansk elektricitet som producerats i miljöstörande kolkraftverk. Utskottet välkomnar att näringsminister Björn Rosengren inte accepterar de slutsatser som lämnats från Energimyndigheten och Svenska kraftnät om hur det svenska reservkraftsbehovet skall tillgodoses i framtiden. I den beredning som nu skall påbörjas – som inleds med en hearing den 24 mars 1999 – är det av vikt att regeringen med kraft verkar för att det inom ramen för den gemensamma nordiska elmarknaden skapas ett nordiskt regelverk med harmoniserade skatter och avgifter som motverkar att kolkraftsproducerad elektricitet dumpas på den svenska marknaden. Detta innebär att utskottet tillstyrker motion 1998/99: N226 (m).

Riksdagen bör ge regeringen till känna vad utskottet nu anför.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99: MJ803 yrkande 6, 1998/99: N208, 1998/99: N220 och 1998/99: N226 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m. (mom. 3, motiveringen)

Ingegerd Saarinen (mp) anser att utskottets ställningstagande i avsnittet om effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m. bort ha följande lydelse:

Det är utomordentligt viktigt, anser utskottet, att Sverige står fast vid den hittills förda internationella klimatpolitiken och att Sverige som ett föregångsland kraftfullt skall verka för en skärpning av insatserna mot växthuseffekten inom Nordiska rådet, EU och FN. För att nå det av riksdagen uppsatta målet att stabilisera utsläppen av koldioxid till 1990 års nivå år 2000, varefter utsläppen skall minska, behövs krafttag inom både energisektorn och transportsektorn. En skatteväxling med högre skatter på energi och miljöutsläpp och lägre skatter på arbete bör genomföras. Den allmänna energiskatten, som bör utgå med en enhetlig skatt per kilowattimme, bör kompletteras med produktions- och miljörelaterade skatter.

Utskottet anser att den svenska energipolitikens mål skall vara att inom ramen för en ekologiskt bärkraftig utveckling på kort och lång sikt skapa förutsättningar för att förse landet med förnybar energi på ett sätt som medför att bl.a. näringslivet ges konkurrenskraftiga villkor och hushållen får

rimliga totalkostnader. Omfattande resurser måste satsas på utbyggnad av kraft- och värmeproduktion från förnybara energikällor. Energisystemet måste genomgå en total omställning som innebär en elproduktion med förnybara energislag och en slutgiltig avveckling av kärnkraften till år 2010.

Med det sagda avstyrker utskottet motionerna 1998/99:N208 (m), 1998/99:N220 (m), 1998/99:N226 (m) och 1998/99:MJ803 (fp) – den sistnämnda motionen i här berörd del.

7. Kärntekniklagen (mom. 4)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kärntekniklagen bort ha följande lydelse:

Utskottets bestämda uppfattning är att riksdagen måste upphäva den bestämmelse i kärntekniklagen (6 §) som förbjuder vissa typer av kärnteknisk forskning – tankeförbudet. Som anförs i motionerna 1998/99:N313 (kd, m, fp) och 1998/99:N228 (m) handlar det om att förhindra att kvalificerade svenska kärntekniker och forskare står bredvid och passivt betraktar en utveckling som kan leda till resultat av stort intresse även för vårt land. Utskottet hyser farhågor för att tankeförbudsparagrafen kan få skadliga effekter genom att försvåra forskning kring effektivare utnyttjande av kärnbränslet, minimering av avfallsmängder, transmutation av befintligt kärnavfall m.m. Det är i dag omöjligt att veta hur forskningen inom kärnteknikområdet kommer att utveckla sig sett på några decenniers sikt. Den omständighet – som påtalas i motion 1998/99:N241 (kd) – att principiell kritik mot tankeförbudet numera framförs helt oberoende av inställningen till kärnkraftens utnyttjande i Sverige borde tala för att bestämmelsen blir föremål för omprövning.

Med det sagda tillstyrker utskottet nu berörda yrkanden i här nämnda motioner. Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen ge regeringen till känna vad utskottet nu anfört om det omedelbara behovet av att förslag om förändring av kärntekniklagen i här omnämnd bestämmelse lämnas till riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *kärntekniklagen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N228 yrkandena 7 och 9, 1998/99:N241 yrkande 10 och 1998/99:N313 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Bioenergi (mom. 5)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om bioenergi bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning kan en ökad biobränsleanvändning ha påtagliga fördelar, särskilt om användningen innebär en ersättning av olja i vär-

meproduktionen. De möjligheter som nämns i motion 1998/99:N320 (s) att utveckla energiteknik som är baserad på eller nära knuten till skogsråvara framstår enligt utskottets uppfattning som positiva. Men utskottet vill framhålla uppfattningen att förutsättningen för att påbörja en storskalig satsning på biobränsle är att en ingående analys av biobränsleanvändningens miljöpåverkan genomförs. Utskottet ser med oro på att det saknas överväganden om effekterna på den biologiska mångfalden av ett ökat hyggesuttag. Även direkt påverkan på människan kan komma att uppstå; biobränslen kan leda till utsläpp av cancerframkallande, polyaromatiska kolväten och andra miljö- och hälsoskadliga substanser. Dessutom kan en ökad användning av biobränsle få mycket allvarliga konsekvenser för bl.a. den svenska pappers- och trävaruindustrin, eftersom en brist på råvara kan uppstå. Tillsammans med följderna av stigande elpriser vid en kärnkraftsavveckling skulle en sådan utveckling leda till att denna för Sverige centrala näringsgren tvingas att förlägga nyinvesteringarna till andra länder. Innan en sådan utvärdering genomförs saknar utskottet också anledning att närmare behandla frågan om inrättande av ett särskilt – utöver de tillgängliga forskningsresurserna på området – nationellt kompetenscentrum inom bioenergiområdet, såsom begärs i motion 1998/99:N320 (s).

Med det anförda tillstyrker utskottet de aktuella yrkandena i motionerna 1998/99:N228 (m) och 1998/99:N241 (kd) och avstyrker motion 1998/99:N320 (s). Utskottet anser mot bakgrund av vad som nu har sagts att riksdagen hos regeringen bör begära en miljökonsekvensanalys av de effekter som kommer att uppstå av en ökad energitillförsel från biobränslebaserad produktion.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *bioenergi*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:N228 yrkandena 23 och 24 och 1998/99:N241 yrkande 7 och med avslag på motion 1998/99:N320 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

9. Vattenfall AB m.m. (mom. 6)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Stefan Hagfeldt (m) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om Vattenfall AB m.m. bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det fortfarande råder oklarhet om Vattenfalls framtida roll. Enligt utskottets uppfattning kan inte bolaget både medverka på affärsmässig basis i energiomställningen och ges en från statlig utgångspunkt strategisk roll i omställningsarbetet. Ett sådant tillvägagångssätt innebär att dubbla budskap skickas till Vattenfall. Det kan befaras att Vattenfall inte längre kommer att drivas som ett företag utan som ett statligt verk, till nackdel för elkonsumenterna. Det är ingen tvekan om att en politisk styrning av bolaget skadar förtroendet för Vattenfall, både i Sverige och utomlands,

och kan försvåra Vattenfalls möjligheter till bra upplåning på kapitalmarknaden. En sådan styrning riskerar också att snedvrider konkurrensen på elmarknaden. Enligt utskottets uppfattning – som överensstämmer med vad som i denna del anförs i motion 1998/99:N228 (m) – bör Vattenfall även i fortsättningen bedriva sin verksamhet självständigt och på affärsmässiga grunder. Vidare bör en breddning av ägandet i Vattenfall eftersträvas. Liknande synpunkter har i andra sammanhang också framförts i motioner från företrädare för Kristdemokraterna och Folkpartiet. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet finner det i högsta grad olämpligt – som föreslås i motion 1998/99:N239 (c) – att ålägga Vattenfall att upprätta en särskild, egen avvecklingsplan för sina kärnkraftsreaktorer. En sådan avvecklingsplan skulle leda till ytterligare osäkerhet om den svenska energipolitiken. Det vore förödande om den oklara situation som nu råder vad gäller de framtida förutsättningarna för energiförsörjningen i det svenska samhället förstärktes; inte minst skulle det leda till ytterligare misstro mot det svenska företagsklimatet. Vidare skulle en sådan plan vara ett led i en ytterligare politisering av Vattenfall och vara än mer begränsande för företagets möjligheter att agera på en alltmer avreglerad, europeisk energimarknad. Med det sagda avstyrks motion 1998/99:N239 (c).

Utskottet avstyrker också motion 1997/98:N23 (mp); det kan inte anses vara ändamålsenligt att staten säljer sina vattenkrafttillgångar till de norrländska landstingen. En sammanhållning av dessa krafttillgångar ger en bättre effektivitet i produktionen och därmed lägre elpriser. Det är i detta sammanhang också viktigt att påminna om att den norrländska energiproduktionen i vattenkraftverken numera avyttras i konkurrens med t.ex. finsk och norsk produktion. Konkurrensen mellan enskilda landsting i Norrland skulle enligt utskottets mening vara otillräcklig för att påverka elpriserna, utan prisnivån för konsumenten avgörs i högre grad av effektiviteten i olika europeiska länders energiproduktion som i konkurrens möts på en öppen energimarknad. Med det sagda avstyrks motion 1997/98:N23 (mp) i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *Vattenfall AB m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N228 yrkandena 31 och 32 och med avslag på motionerna 1997/98:N23 yrkande 5 och 1998/99:N239 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Vattenfall AB m.m. (mom. 6)

Ingegerd Saarinen (mp) och Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om Vattenfall AB m.m. bort ha följande lydelse:

Utskottet anser med anledning av det som sägs i motion 1998/99:N239 (c) att Vattenfall av regeringen bör få tydliga instruktioner att bolaget – i likhet med de tyska kraftbolagen – nu bör upprätta en avvecklingsplan för sin kärn-

kraft. Utskottet föreslår att riksdagen med ett uttalande ger regeringen till känna att genom ägardirektiv eller ändring i bolagsordningen se till att så sker. Med det sagda tillstyrker utskottet motion 1998/99:N239 (c).

Det är angeläget, anser utskottet, att småskaliga elproducenter får möjligheter att konkurrera med de stora elbolagen. Mot denna bakgrund förordar utskottet – i enlighet med vad som sägs i motion 1997/98:N23 (mp) – att staten sprider sitt ägande. Ett god strategi skulle vara att låta försälja Vattenfalls innehav av vattenkraftverk till de regioner som återfinns inom de områden där produktionsenheterna är belägna. En sådan åtgärd skulle enligt utskottets uppfattning skapa en effektivare konkurrens. Vidare skulle detta stärka de regioner som i dag inte får tillbaka mer än en bråkdel av de vinster som denna naturresurs genererar till det svenska folkhushållet. Med det sagda tillstyrker utskottet den nu aktuella motionen i här berörd del. Riksdagen bör också med ett uttalande ge regeringen till känna vad utskottet nu anfört.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *Vattenfall AB m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1997/98:N23 yrkande 5 och 1998/99:N239 och med avslag på motion 1998/99:N228 yrkandena 31 och 32 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Nätavgifter (mom. 7)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om nätavgifter bort ha följande lydelse:

Utskottet vill – i likhet med vad som sägs i motion 1998/99:N312 (s) – tyvärr konstatera att misstankar måste riktas mot att nätföretagen utnyttjar sin monopolsituation och tar ut för höga nätavgifter av sina kunder. I motionen hänvisas till en rikstäckande undersökning som Bostadsbranschens avgiftsgrupp genomfört. Undersökningen visar att många nätföretag inte drivs rationellt eller att intäkterna från nätverksamheten inte stannar inom nätföretaget. Utskottet nödgas konstatera att den kontroll av nätverksamheten som har utövats av nätmyndigheten inte har varit, eller är, tillräcklig. Ett tecken på att brister i tillsynen förelegat är också de slutsatser som Energimyndigheten själv förmedlar i sin rapport om den senaste utvecklingen på elmarknaden. Här sägs att metodiken för både uppföljning och tillsyn av nätföretagen skall förbättras. Vidare planeras en översyn och utvärdering av tillsynen av nätverksamhet, detta som en del i den fortlöpande uppföljningen av elmarknadsreformen. Syftet med detta arbete är att analysera behovet av förändringar av regelverket och organisationen för tillsynen för att därigenom säkerställa att nätverksamhet bedrivs effektivt och att rationaliseringspotentialen tas till vara. Utskottet välkomnar självfallet dessa ambitioner, men konstaterar att tillsynen hittills varit otillräcklig och att detta har lett till att alltför många kundkategorier fått betala oskäligt höga nätavgifter. Utskottet anser att det måste ankomma på regeringen att med kraft se till att det missbruk av pris-

sättningen inom nätverksamheten snarast upphör och att styrningen och uppföljningen av Energimyndigheten i detta hänseende väsentligt måste förbättras.

En motsvarande redovisning lämnas också i motion 1998/99:N312 (s) av fjärrvärm taxornas variation i landet. Även här påvisas stora kostnadsskillnader som utskottet vill beteckna som helt oacceptabla. Vad gäller fjärrvärm taxorna kan det finnas en risk för övervältringseffekter på konsumenterna i samband med ett förväntat prisfall på den rörliga elkostnaden senare under år 1999. På samma sätt som gäller för avgiftssättningen för nätverksamheten bör en förstärkt tillsyn av taxeutvecklingen på fjärrvärm genomföras; här har Konkurrensverket en viktig roll att spela i övervakningen av att de monopolföretag som har kontroll över prissättningen inte missbrukar sin dominerande ställning på marknaden. Även inom detta område är det regeringens ansvar att noggrant följa utvecklingen och vidta erforderliga åtgärder om det visar sig att taxorna ligger på oskäliga nivåer.

Riksdagen bör med anledning av motion 1998/99:N312 (s) i ett uttalande till regeringen ansluta sig till vad utskottet nu anfört.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *nätavgifter*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:N312 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Kärnkraftsreaktorerna och millennieskiftet (mom. 8)

Ingegerd Saarinen (mp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kärnkraftsreaktorerna och millennieskiftet bort ha följande lydelse:

Utskottet ser – i likhet med vad som sägs i motion 1998/99:N301 (mp) – med stark oro på effekterna av en allvarlig incident eller ett reaktorhaveri i samband med skiftet mellan de två åren 1999 och 2000. Även om ett omfattande säkringsarbete inför år 2000 pågår är det utskottets bedömning att riskerna för felfunktion i något drift- eller säkerhetspåverkande datasystem är väsentligt större vid omslaget till årtalet 2000 än normalt. Det vore förödande om det, trots allt tekniskt förberedelsearbete, uppstår ett sådant fel i en kärnkraftsreaktor att normala säkerhetssystem sätts ur spel. Kärnkraften är en så farlig verksamhet att minsta risk för en sådan händelse måste elimineras. Därför ställer sig utskottet bakom den begäran som framförs i den nämnda motionen att regeringen måste vidta nödvändiga åtgärder för att stoppa de svenska kärnkraftsreaktorerna under årsskiftet 1999/2000. Den nödvändiga energitillförseln kan tillgodoses med vattenkraft kompletterad med normal krafttillförsel från kraftvärmeverk samt med några kondenskraftverk och gasturbiner i beredskap under de timmar över nyåret 1999/2000 som är kritiska.

Med det sagda tillstyrker utskottet motion 1998/99:N301 (mp) och föreslår att riksdagen med ett uttalande ger regeringen till känna vad utskottet nu anfört om reaktorsäkerheten och millennieskiftet.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

1998/99:NU8

8. beträffande *kärnkraftsreaktorerna och millennieskiftet*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:N301 som sin mening ger
regeringen till känna vad utskottet anfört.

Ärendet	1
Sammanfattning.....	1
Motionerna	2
Utskottet	5
Riktlinjer för energipolitiken	5
Motionerna	5
Vissa kompletterande uppgifter.....	10
Utskottets ställningstagande	13
Naturgasnät i Sverige.....	15
Motionerna	15
Vissa kompletterande uppgifter.....	15
Utskottets ställningstagande	17
Effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m.....	17
Motionerna	17
Vissa kompletterande uppgifter.....	19
Utskottets ställningstagande	20
Kärntekniklagen.....	21
Motionerna	21
Vissa kompletterande uppgifter.....	22
Utskottets ställningstagande	23
Bioenergi.....	24
Motionerna	24
Vissa kompletterande uppgifter.....	25
Utskottets ställningstagande	25
Vattenfall AB m.m.....	26
Motionerna	26
Utskottets ställningstagande	27
Nätavgifter	28
Motionen	28
Vissa kompletterande uppgifter.....	29
Utskottets ställningstagande	30
Kärnkraftsreaktorerna och millennieskiftet.....	31
Motionen	31
Vissa kompletterande uppgifter.....	31
Utskottets ställningstagande	32
Hemställan	33
Reservationer	34
1. Riktlinjer för energipolitiken (m, fp)	34
2. Riktlinjer för energipolitiken (kd).....	36
3. Riktlinjer för energipolitiken (mp).....	37
4. Naturgasnät i Sverige (m, kd, fp, mp).....	39
5. Effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m. (m, kd, fp)....	40
6. Effekterna av avveckling av Barsebäcksverket m.m. (mp)	41
7. Kärntekniklagen (m, kd, fp).....	42
8. Bioenergi (m, kd, fp).....	42

9. Vattenfall AB m.m. (m, kd, fp).....	43	1998/99:NU8
10. Vattenfall AB m.m. (c, mp)	44	
11. Nätavgifter (m, kd, fp)	45	
12. Kärnkraftsreaktorerna och millennieskiftet (mp).....	46	